

عمار ملکی

گزارش نظر سنجی

نگرش ایرانیان درباره اعتراضات دی ماه و جنگ

گروه مطالعات افکار سنجی
ایرانیان (گمان)

در همکاری با

سایفون

تیر ۱۴۰۵

موسسه گمان از همکاری داوطلبانه تیم‌های سایفون (Psiphon)، لنترن (Lantern) و مهسانت (MahsaNet) که در انتشار عمومی پرسشنامه و فرآیند نمونه‌گیری این نظرسنجی ما را یاری کردند، قدردانی می‌کند. همچنین نویسنده این گزارش، از تمامی کسانی که به روش‌های مختلف و با ارائه مشاوره و نظرات کارشناسی به انجام این پژوهش کمک کردند، صمیمانه سپاسگزاری می‌کند. این پژوهش سفارش‌دهنده نداشته و موسسه گمان بطور مستقل آن را انجام داده است.

دسترسی به داده‌های تکمیلی نظرسنجی

این گزارش عمومی، یافته‌های اصلی برگرفته از پرسش‌های منتخب نظرسنجی را ارائه می‌کند. نتایج تکمیلی، از جمله پرسش‌هایی که در این گزارش پوشش داده نشده‌اند، تفکیک‌های جمعیت‌شناختی، جدول‌های تقاطعی و تحلیل‌های گسترده‌تر، در قالب یک گزارش تکمیلی قابل ارائه است. پژوهشگران، رسانه‌ها، نهادهای سیاست‌گذاری و سایر افراد علاقه‌مند می‌توانند برای دریافت اطلاعات مربوط به شرایط دسترسی و مجوز استفاده، با گمان تماس بگیرند.

گروه مطالعات افکارسنجی ایرانیان (گمان) یک موسسه پژوهشی غیرانتفاعی، مستقل و ثبت‌شده در کشور هلند است. تمام حقوق مادی و معنوی این پژوهش متعلق به موسسه گمان است.

هر نوع استفاده از کل یا بخشی از محتوای این گزارش تنها با ذکر منبع زیر مجاز است:
Maleki, Ammar. 2026. *Iranians' Attitudes Toward the 2026 Protests and War (Persian)*. Published online, gamaan.org: GAMAAN.

ایمیل: info@gamaan.org

ایکس (توییتر): [@gamaanresearch](https://twitter.com/gamaanresearch)

سایت: www.gamaan.org

اینستاگرام: [@gamaanresearch](https://www.instagram.com/gamaanresearch)

تلگرام: t.me/gamaanresearch

چکیده یافته‌های نظرسنجی

نظرسنجی «نگرش ایرانیان درباره اعتراضات دی‌ماه و جنگ (۳۹روزه)» از تاریخ ۳۰ خرداد تا ۶ تیر ۱۴۰۵ به مدت ۷ روز، با همکاری داوطلبانه فیلترشکن‌های سایفون، لنترن و مهسانت در سطح کل ایران انجام گرفت. یافته‌های این گزارش بر پایه نمونه وزن‌دهی‌شده‌ای از ۳۱,۴۵۰ پاسخ‌دهنده داخل ایران ارائه شده‌اند. نتایج با مشخصات جمعیتی ساکنان باسواد ایران در سنین ۱۵ سال و بالاتر تطبیق داده شده‌اند. برای برآوردهایی که به این جامعه هدف مربوط می‌شوند، این نظرسنجی سطح اعتبار تقریبی ۹۵٪ را با فاصله اعتبار محافظه‌کارانه ± 3 واحد درصد گزارش می‌کند.

اعتراضات دی‌ماه ۱۴۰۴

- حدود ۲۵٪ جامعه هدف اعلام کرده‌اند که در اعتراضات خیابانی دی‌ماه ۱۴۰۴ شرکت کرده‌اند؛ رقمی که معادل تقریبی ۱۴ میلیون نفر از جمعیت باسواد ۱۵ ساله و بالاتر کشور برآورد می‌شود. این مشارکت می‌تواند طیفی از شکل‌های حضور اعتراضی را در طول دوره اعتراضات دربر گیرد. در مقابل، حدود نیمی از پاسخ‌دهندگان اعلام کرده‌اند که در این اعتراضات شرکت نکرده‌اند و حدود ۲۵٪ نیز ترجیح داده‌اند به این پرسش پاسخ ندهند.
- در میان شرکت‌کنندگان در اعتراضات دی‌ماه، مهم‌ترین عامل اعلام‌شده برای حضور در اعتراضات، «نارضایتی از نظام جمهوری اسلامی» با حدود ۷۱٪ بوده است. پس از آن، «گرانی، تورم و فساد» با حدود ۶۲٪ و «فراخوان رضا پهلوی» با حدود ۵۵٪ قرار دارند. همچنین «همبستگی با اعتراضات بازاریان» با حدود ۱۹٪ و «اعلام حمایت دونالد ترامپ از معترضان» با حدود ۱۰٪، در رتبه‌های بعدی عوامل اثرگذار بر مشارکت در اعتراضات بوده‌اند.
- با توجه به کشتار گسترده و بازداشت‌هایی که در جریان برخورد حکومت با اعتراضات دی‌ماه ۱۴۰۴ انجام شد، حدود ۸۰٪ جامعه عملکرد حکومت در برخورد با اعتراضات را نادرست دانسته‌اند؛ شامل ۷۵٪ که آن را «کاملاً نادرست» و ۵٪ که آن را «تا حدی نادرست» ارزیابی کرده‌اند. تنها حدود ۱۴٪ ارزیابی مثبتی از عملکرد حکومت داشته‌اند. ارزیابی عملکرد حکومت در برخورد با اعتراضات، به شدت با گرایش سیاسی پاسخ‌دهندگان مرتبط بوده است: در حالی که حدود ۸۵٪ اصول‌گرایان و ۴۳٪ اصلاح‌طلبان عملکرد حکومت را مثبت ارزیابی کرده‌اند، حدود ۹۸٪ براندازان و ۹۵٪ گذارطلبان آن را نادرست دانسته‌اند.
- در میان شعارهای مطرح‌شده در تجمعات، شعارهای «پاینده ایران» با ۹۴٪ موافقت، «نه به اعدام» با ۸۱٪، «مرگ بر دیکتاتور» با ۷۹٪ و «زن، زندگی، آزادی» با ۷۴٪، از بیشترین میزان پذیرش عمومی برخوردار بوده‌اند.
- در میان شعارهای مرتبط با گرایش‌های پادشاهی‌خواهانه یا پهلوی‌گرایانه، الگوی پاسخ‌ها متنوع‌تر است. شعار «رضا شاه، روح شاد» حدود ۶۷٪ موافقت و حدود ۲۱٪ مخالفت داشته است. از سوی دیگر، شعار «جاوید شاه» با حدود ۵۴٪ موافقت، ۳۱٪ مخالفت و ۱۵٪ بی‌نظری، نسبت به شعارهای عمومی‌تر از حمایت کمتری برخوردار بوده است. همچنین شعار «این آخرین نبرده، پهلوی برمی‌گردد» با حدود ۵۰٪ موافقت، ۳۴٪ مخالفت و ۱۵٪ بی‌نظری، از جمله شعارهایی است که شکاف بیشتری در میان پاسخ‌دهندگان ایجاد کرده است.

- شعارهای نزدیک‌تر به گفتمان رسمی جمهوری اسلامی با مخالفت گسترده جامعه روبه‌رو شده‌اند؛ به‌طوری‌که ۶۶٪ پاسخ‌دهندگان با شعار «نه سازش، نه تسلیم، نبرد با آمریکا»، ۶۲٪ با شعار «مرگ بر اسرائیل» و ۶۱٪ با شعار «دست خدا عیان شد، خامنه‌ای جوان شد» مخالفت کرده‌اند.
- در زمینه پرچم ایران، در مجموع حدود ۶۴٪ پاسخ‌دهندگان یکی از دو طرح دارای نشان شیر و خورشید را ترجیح داده‌اند؛ شامل حدود ۴۰٪ برای پرچم سهرنگ با نشان شیر و خورشید و حدود ۲۴٪ برای پرچم سهرنگ با نشان شیر و خورشید و تاج. در مقابل، پرچم رسمی فعلی جمهوری اسلامی حدود ۱۹٪ حمایت داشته است.

جنگ ۳۹ روزه آمریکا و اسرائیل با جمهوری اسلامی ایران

- درباره ماهیت جنگ ۳۹ روزه، جامعه دچار شکاف قابل توجهی است. حدود ۴۲٪ پاسخ‌دهندگان اقدام نظامی آمریکا و اسرائیل را «تجاوز نظامی به ایران» دانسته‌اند و تقریباً همین میزان با این ارزیابی مخالف بوده‌اند. همچنین حدود ۴۰٪ عملیات نظامی آمریکا و اسرائیل را نوعی مداخله بشردوستانه دانسته‌اند، در حالی که حدود ۴۸٪ با این برداشت مخالف بوده‌اند.
- درباره مداخله نظامی خارجی، حدود ۳۸٪ جامعه اعلام کرده‌اند که هم پیش از جنگ ۳۹ روزه و هم پس از آن موافق مداخله نظامی بوده‌اند. در مقابل، حدود ۲۷٪ گفته‌اند که هم پیش از جنگ و هم پس از آن مخالف مداخله نظامی بوده‌اند. در میان کسانی که موضعشان تغییر کرده، کاهش محدودی در حمایت از مداخله نظامی خارجی دیده می‌شود؛ به‌طوری‌که حدود ۸٪ از موافقت به مخالفت و حدود ۴٪ از مخالفت به موافقت رسیده‌اند.
- در ارزیابی دو گزاره درباره پیامدهای جنگ برای جمهوری اسلامی، نتایج نشان می‌دهد که بخش قابل توجهی از جامعه نگاه غیرهمدلانه‌ای نسبت به حکومت داشته است؛ حدود ۶۰٪ از تضعیف جمهوری اسلامی در جریان جنگ احساس رضایت داشته‌اند. همچنین درباره کشته شدن رهبر جمهوری اسلامی، حدود ۵۲٪ گفته‌اند ناراحت نشده‌اند، در حالی که حدود ۲۴٪ گفته‌اند ناراحت شده‌اند و حدود ۲۴٪ نیز نظری نداشته‌اند.
- در هر سه گزاره مربوط به سیاست‌های نظامی جمهوری اسلامی، میزان مخالفت بیش از موافقت بوده است: حدود ۵۱٪ با این گزاره که برنامه موشکی موجب افزایش امنیت کشور شده مخالف بوده‌اند، حدود ۴۷٪ بستن تنگه هرمز را اقدام درستی ندانسته‌اند، و حدود ۵۹٪ با ساخت هسته‌ای توسط ایران مخالفت کرده‌اند.
- درباره توافق امضا شده میان آمریکا و جمهوری اسلامی، حدود ۶۸٪ جامعه معتقدند این توافق منافع مردم ایران را تأمین نمی‌کند. این نگاه انتقادی در همه گرایش‌های سیاسی دیده می‌شود؛ به‌طوری‌که حدود ۸۱٪ براندازان، ۶۵٪ گذارطلبان و ۶۲٪ اصول‌گرایان با توافق مخالف هستند. کمترین میزان مخالفت با توافق، حدود ۴۸٪، در میان اصلاح‌طلبان دیده می‌شود.
- نگرش جامعه نسبت به دونالد ترامپ تقریباً دوپاره است؛ حدود ۴۴٪ دیدگاه مثبت و حدود ۴۴٪ دیدگاه منفی نسبت به او داشته‌اند. ارزیابی از بنیامین نتانیاهو نیز دوقطبی است، اما نگاه مثبت به او بیشتر از نگاه منفی است؛ حدود ۵۱٪ دیدگاه مثبت و حدود ۳۸٪ دیدگاه منفی نسبت به او داشته‌اند. در مقابل، ولادیمیر پوتین با حدود ۷۳٪ ارزیابی منفی، منفی‌ترین چهره در میان این سه رهبر بوده است.

- رضا پهلوی همچنان در میان بخش قابل توجهی از جامعه از ارزیابی مثبت برخوردار است؛ حدود ۴۵٪ گفته‌اند که نظرشان نسبت به او پیش از اعتراضات و جنگ ۳۹ روزه مثبت بوده و همچنان مثبت است. در مقابل، حدود ۲۸٪ نظر منفی ثابت داشته‌اند. داده‌ها در مجموع از کاهش محدود، حدود ۴٪، در نگاه مثبت نسبت به او حکایت دارد.

هزینه‌ها، نگرانی‌ها و چشم‌انداز جامعه پس از جنگ ۳۹ روزه

- درباره پیامدهای اقتصادی قطعی سراسری اینترنت در جریان اعتراضات و جنگ، حدود ۳۶٪ «افزایش هزینه‌های زندگی»، ۲۹٪ «کاهش درآمد»، ۲۶٪ «اختلال یا تعطیلی کسب‌وکار»، و ۲۵٪ «از دست دادن شغل یا منبع اصلی درآمد» را گزارش کرده‌اند. این نتایج نشان می‌دهد که قطعی اینترنت برای بخش قابل توجهی از جامعه، تنها به اختلال ارتباطی محدود نبوده، بلکه پیامدهای مستقیم اقتصادی و معیشتی نیز به همراه داشته است.
- مهم‌ترین نگرانی جامعه در روزهای پس از اعتراضات و جنگ ۳۹ روزه، «گرانی، تورم و فشارهای اقتصادی» با حدود ۷۶٪ بوده است. پس از آن، «ادامه حکومت کنونی و تداوم سرکوب ناراضیان» با حدود ۶۰٪، «سلامتی اعضای خانواده و دسترسی به خدمات درمانی و دارو» با حدود ۴۲٪، و «بیکاری یا از دست دادن درآمد» با حدود ۳۶٪ قرار دارند. در میان نگرانی‌ها، گزینه‌هایی مانند «آغاز دوباره جنگ» با حدود ۱۸٪ و «تغییر نظام سیاسی و پیامدهای احتمالی آن» با حدود ۱۴٪ در رتبه‌های پایین‌تری قرار گرفته‌اند.
- در صورت تداوم وضعیت کنونی کشور، جامعه تقریباً میان ماندن و تمایل به مهاجرت تقسیم شده است: حدود ۴۶٪ تمایلی به خروج از ایران ندارند، در حالی که در مجموع حدود ۴۳٪ به شکلی از تمایل به خروج از کشور اشاره کرده‌اند؛ از این میان، حدود ۳۲٪ گفته‌اند تمایل به مهاجرت قانونی دارند اما امکان آن را ندارند، حدود ۶٪ در حال برنامه‌ریزی یا اقدام برای مهاجرت قانونی‌اند، و حدود ۵٪ نیز به درخواست پناهندگی فکر می‌کنند. حدود ۱۱٪ نیز درباره ماندن یا رفتن هنوز مرددند.

گرایش سیاسی، نظام سیاسی مطلوب و روش ایجاد تغییر

- در نظرسنجی اخیر، گرایش «خواهان براندازی نظام جمهوری اسلامی به‌عنوان پیش‌شرط هر تغییر» با حدود ۴۷٪، بزرگ‌ترین گرایش سیاسی در جامعه بوده و نسبت به سال گذشته حدود ۵٪ افزایش داشته است. پس از آن، گرایش «خواهان تحولات ساختاری و گذار از جمهوری اسلامی» با حدود ۲۳٪ قرار دارد که نسبت به سال گذشته حدود ۲٪ افزایش نشان می‌دهد. در مقابل، گرایش «خواهان اصلاحات تدریجی در چارچوب نظام جمهوری اسلامی» به حدود ۱۰٪ و گرایش «خواهان حفظ اصول و ارزش‌های انقلاب و حامی سیاست‌های نظام و رهبری» به حدود ۹٪ رسیده‌اند که هر دو نسبت به سال گذشته حدود ۳٪ کاهش داشته‌اند.
- درباره شکل نظام سیاسی مطلوب، حدود ۳۴٪ جامعه شکلی از نظام پادشاهی را ترجیح داده‌اند (۲۵٪ «پادشاهی غیرفدرال» و حدود ۹٪ «پادشاهی فدرال»). همچنین حدود ۲۸٪ نظام جمهوری را ترجیح داده‌اند (۱۷٪ «جمهوری غیرفدرال» و ۱۱٪ «جمهوری فدرال»). در مقابل، حدود ۱۳٪ «جمهوری اسلامی» را انتخاب کرده‌اند. در مقایسه با سال گذشته، ترجیح نظام پادشاهی حدود ۵٪ و ترجیح نظام جمهوری حدود ۶٪ افزایش یافته، در حالی که حمایت از جمهوری اسلامی حدود ۷٪ کاهش داشته است. حدود یک‌چهارم جامعه نیز یا گفته‌اند شکل نظام جایگزین برایشان تفاوتی ندارد یا اعلام کرده‌اند که دانش و اطلاعات کافی برای انتخاب نظام جایگزین ندارند.

- در میان روش‌های موثر برای ایجاد تغییر در کشور، با امکان انتخاب بیش از یک گزینه، «اعتراضات مدنی، مانند تجمعات، اعتصابات یا اعتراضات خیابانی» با حدود ۴۴٪ بیشترین اقبال را داشته است. پس از آن، «مداخله نظامی خارجی» با حدود ۳۰٪ قرار دارد. در رتبه‌های بعدی، «شرکت در انتخابات» با حدود ۱۹٪، «فشار و تحریم‌های بین‌المللی» با حدود ۱۸٪، و «مبارزات خشونت‌آمیز» با حدود ۱۴٪ قرار گرفته‌اند. همچنین حدود ۱۸٪ گفته‌اند «هیچ‌یک» از این روش‌ها را موثر نمی‌دانند.

بخش اول: یافته‌های اصلی نظرسنجی

در این گزارش، تمامی نتایج و جداول بر مبنای نمونه وزن‌دهی‌شده شرکت‌کنندگان داخل کشور محاسبه شده‌اند. نتایج با مشخصات جمعیتی ساکنان باسواد ایران در سنین ۱۵ سال و بالاتر منطبق شده‌اند؛ گروهی که حدود ۹۰ درصد از جمعیت ایران در این بازه سنی را تشکیل می‌دهد. پس از وزن‌دهی، حجم نمونه موثر برابر با ۶,۲۱۱ نفر است. برای برآوردهایی که به این جامعه هدف مربوط می‌شوند، این نظرسنجی سطح اعتبار تقریبی ۹۵٪ را با فاصله اعتبار محافظه‌کارانه $\pm 3\%$ گزارش می‌کند. در نظرسنجی‌های آنلاین غیر احتمالی، سطح اعتبار معمولاً به‌عنوان معیاری از عدم قطعیت، مشابه سطح اطمینان در نظرسنجی‌های احتمالی، و فاصله اعتبار مشابه حاشیه خطا در این‌گونه نظرسنجی‌ها به کار می‌رود (اطلاعات کامل درباره روش‌شناسی و مشخصات نمونه آماری در بخش دوم ارایه شده است).

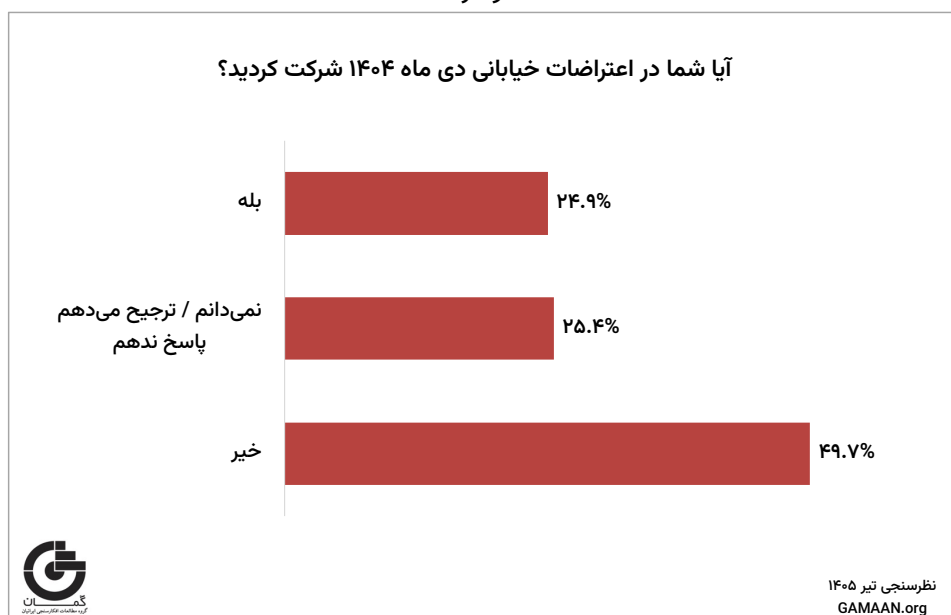
۱-۱ اعتراضات دی‌ماه ۱۴۰۴

در این نظرسنجی، دیدگاه ایرانیان درباره موضوعات مختلف مرتبط با اعتراضات دی‌ماه ۱۴۰۴، از جمله مشارکت و انگیزه حضور در اعتراضات، نحوه برخورد حکومت با معترضان، شعارهای مطرح‌شده در تجمعات و پرچم ایران مورد ارزیابی قرار گرفت.

۱-۱-۱ مشارکت و انگیزه حضور در اعتراضات

در پاسخ به پرسش «آیا شما در اعتراضات خیابانی دی‌ماه ۱۴۰۴ شرکت کردید؟»، حدود ۲۵٪ از جامعه هدف اعلام کرده‌اند که در این اعتراضات حضور داشته‌اند (نمودار ۱)؛ رقمی که با اتکا به آمار نیروی کار ۱۴۰۱، معادل تقریبی ۱۴ میلیون نفر از جمعیت باسواد ۱۵ ساله و بیشتر کشور برآورد می‌شود.

نمودار ۱

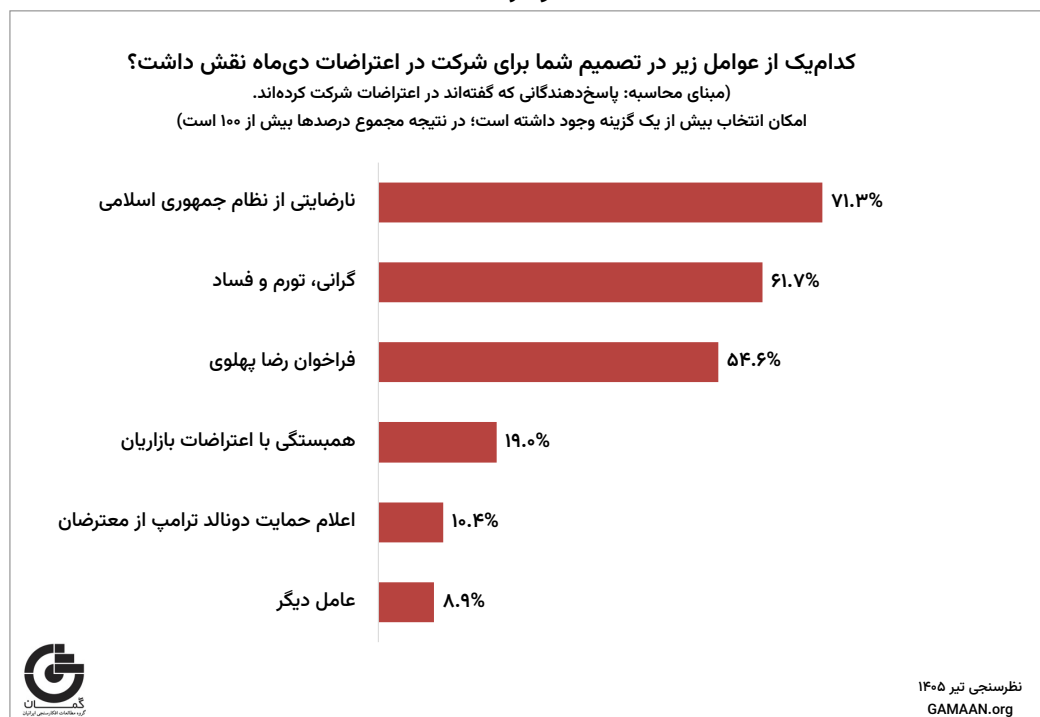

این میزان مشارکت لزوماً به معنای حضور مستمر یا چندروزه همه این افراد در خیابان نیست، بلکه می‌تواند طیفی از حضورهای اعتراضی را دربر گیرد. با توجه به اینکه اعتراضات دی‌ماه ۱۴۰۴ از ۷ دی آغاز شد، چندین روز ادامه یافت و در روزهای اوج خود، یعنی ۱۸ و ۱۹ دی، بر اساس برخی گزارش‌های اطلاعاتی به حضور چندمیلیونی در سطح کشور رسید، این میزان خوداظهاری می‌تواند شامل اشکال مختلف مشارکت باشد؛ از حضور کوتاه‌مدت و گذرا در خیابان تا شرکت در تجمعات، راهپیمایی‌ها یا حرکت‌های اعتراضی کوچک و محلی در طول دوره اعتراضات دی‌ماه.

همچنین حدود ۲۵٪ از پاسخ‌دهندگان ترجیح داده‌اند به این پرسش پاسخ ندهند؛ امری که می‌تواند نشان‌دهنده حساسیت بالای موضوع و فضای امنیتی حاکم بر کشور باشد و از احتیاط یا ترس از بیان صریح تجربه شخصی، حتی در چارچوب یک نظرسنجی ناشناس، حکایت می‌کند. در مقابل، نزدیک به نیمی از پاسخ‌دهندگان (۴۹.۷٪) اعلام کرده‌اند که در اعتراضات خیابانی شرکت نکرده‌اند.

در پرسشی دیگر، از پاسخ‌دهندگانی که اعلام کرده بودند در اعتراضات دی‌ماه شرکت کرده‌اند پرسیده شد: «کدام یک از عوامل زیر در تصمیم شما برای شرکت در اعتراضات دی‌ماه نقش داشت؟»

نمودار ۲

همان‌گونه که در نمودار ۲ مشاهده می‌شود، مهم‌ترین عامل اعلام‌شده برای مشارکت در اعتراضات، «نارضایتی از نظام جمهوری اسلامی» با ۷۱٪ بوده است. پس از آن، «گرانی، تورم و فساد» با حدود ۶۲٪ در جایگاه دوم قرار دارد. همچنین حدود ۵۵٪ از شرکت‌کنندگان، «فراخوان رضا پهلوی» را از عوامل موثر بر تصمیم خود برای حضور در اعتراضات دانسته‌اند. در مراتب بعدی، «همبستگی با اعتراضات بازاریان» با ۱۹٪ و «اعلام حمایت دونالد ترامپ از معترضان» با ۱۰٪ از دیگر عوامل اثرگذار برای مشارکت

در اعتراضات دی‌ماه بوده‌اند. از آنجا که پاسخ‌دهندگان امکان انتخاب بیش از یک گزینه را داشته‌اند، مجموع درصدها بیش از ۱۰۰٪ است.

این نتایج نشان می‌دهد که انگیزه‌های سیاسی و اقتصادی به‌طور هم‌زمان در مشارکت معترضان نقش داشته‌اند. نارضایتی از نظام جمهوری اسلامی در صدر عوامل قرار دارد، اما سهم بالای گزینه «گرانی، تورم و فساد» نیز نشان می‌دهد که نارضایتی‌های معیشتی و اقتصادی یکی از محرک‌های اصلی حضور خیابانی بوده است. همچنین انتخاب گزینه «فراخوان رضا پهلوی» از سوی بیش از نیمی از پاسخ‌دهندگان شرکت‌کننده در اعتراضات نشان می‌دهد که این فراخوان، دست‌کم در خوداظهاری بخشی قابل‌توجه از معترضان، نقشی معنادار در تصمیم به حضور در اعتراضات داشته است.

۲-۱-۱ عملکرد حکومت در برخورد با اعتراضات

اعتراضات دی‌ماه ۱۴۰۴ با برخوردی بسیار خشونت‌بار از سوی جمهوری اسلامی روبه‌رو شد؛ واکنشی که شامل کشتار گسترده، زخمی‌شدن شمار زیادی از معترضان، بازداشت‌های گسترده و اعمال محدودیت‌های شدید بر اینترنت و ارتباطات بود. سازمان‌های بین‌المللی حقوق بشر این کشتار را از نظر گستره بی‌سابقه توصیف کردند و نگرانی‌های جدی درباره کشتارهای غیرقانونی و بازداشت‌های خودسرانه مطرح کردند. با توجه به این واکنش، در نظرسنجی پرسشی گنجانده شد که از پاسخ‌دهندگان می‌خواست عملکرد حکومت در برخورد با اعتراضات دی‌ماه ۱۴۰۴ را ارزیابی کنند.

نمودار ۳ نشان می‌دهد که ارزیابی پاسخ‌دهندگان از عملکرد حکومت در برخورد با این اعتراضات عمدتاً منفی بوده است. بیشترین سهم پاسخ‌ها مربوط به گزینه «کاملاً نادرست بود» با حدود ۷۵٪ است؛ رقمی که نشان می‌دهد اکثریت قاطع شرکت‌کنندگان، عملکرد حکومت را به‌طور کامل نادرست ارزیابی کرده‌اند. همچنین حدود ۵٪ نیز آن را «تا حدی نادرست» دانسته‌اند؛ بنابراین، در مجموع حدود ۸۰٪ پاسخ‌دهندگان با عملکرد حکومت در برخورد با اعتراضات مخالف بوده‌اند.

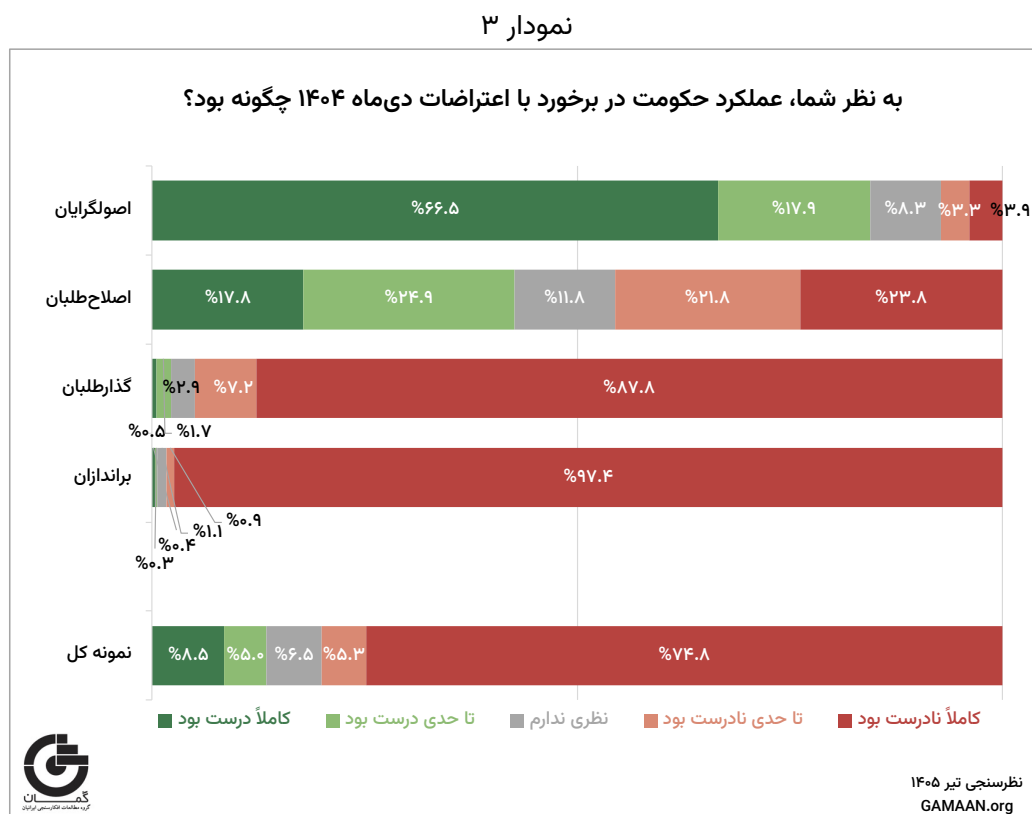
در مقابل، ۱۳.۵٪ از پاسخ‌دهندگان ارزیابی مثبتی داشته‌اند؛ شامل ۸.۵٪ که عملکرد حکومت را «کاملاً درست» و ۵٪ که آن را «تا حدی درست» دانسته‌اند. همچنین ۶.۵٪ از پاسخ‌دهندگان اعلام کرده‌اند که در این زمینه نظری ندارند.

تفکیک پاسخ‌ها بر اساس گرایش سیاسی در نمودار ۳ نشان می‌دهد که این متغیر نقش تعیین‌کننده‌ای در ارزیابی عملکرد حکومت در برخورد با اعتراضات دی‌ماه ۱۴۰۴ داشته است.

در میان اصول‌گرایان، اکثریت مطلق پاسخ‌دهندگان (۸۵٪) عملکرد حکومت را مثبت ارزیابی کرده‌اند؛ به‌طوری‌که حدود ۶۷٪ آن را «کاملاً درست» و حدود ۱۸٪ «تا حدی درست» دانسته‌اند. در مقابل، تنها حدود ۷٪ از اصول‌گرایان عملکرد حکومت را نادرست ارزیابی کرده‌اند. در میان اصلاح‌طلبان، نوعی دوقطبی در ارزیابی‌ها دیده می‌شود؛ در حالی که حدود ۴۳٪ از آنان عملکرد حکومت را درست یا تا حدی درست دانسته‌اند، حدود ۴۶٪ ارزیابی منفی داشته و آن را نادرست یا تا حدی نادرست دانسته‌اند. همچنین حدود ۱۲٪ از اصلاح‌طلبان نظری ابراز نکرده‌اند. در مقابل، ارزیابی منفی در میان براندازان و

گذارطلبان بسیار غالب است. حدود ۹۸٪ از براندازان و ۹۵٪ از گذارطلبان عملکرد حکومت در برخورد با اعتراضات را نادرست دانسته‌اند؛ به‌ویژه آنکه در هر دو گروه، سهم گزینه «کاملاً نادرست بود» بسیار بالاست.

این الگو نشان می‌دهد که ارزیابی عملکرد حکومت در برخورد با اعتراضات دی‌ماه ۱۴۰۴، به‌طور آشکاری با موضع سیاسی پاسخ‌دهندگان نسبت به جمهوری اسلامی ارتباط دارد.

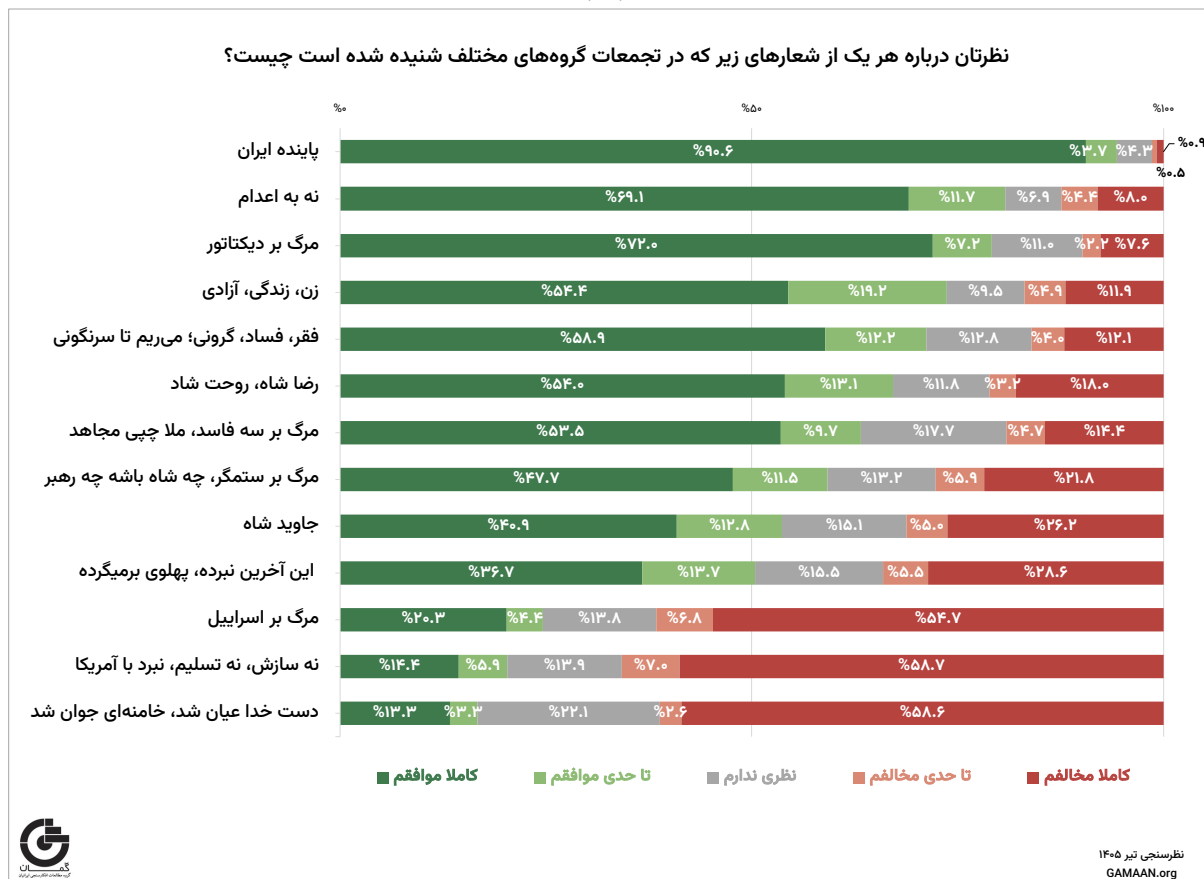

۳-۱-۱ دیدگاه ایرانیان درباره شعارهای تجمعات

در این نظرسنجی، میزان پذیرش شعارهایی که در جریان اعتراضات دی‌ماه و پس از آن در تجمعات گروه‌های مختلف شنیده شده‌اند، مورد ارزیابی قرار گرفت. نمودار ۴ نشان می‌دهد که میزان موافقت جامعه هدف با این شعارها، بسته به محتوای سیاسی و نمادین هر شعار، تفاوت قابل توجهی دارد.

بیشترین میزان موافقت مربوط به شعار «پاینده ایران» است؛ به‌طوری‌که حدود ۹۴٪ پاسخ‌دهندگان با آن موافق بوده‌اند. پس از آن، شعارهای «نه به اعدام» و «مرگ بر دیکتاتور» نیز به‌ترتیب با حدود ۸۱٪ و ۷۹٪ موافقت، در میان شعارهای برخوردار از حمایت گسترده قرار می‌گیرند. شعار «زن، زندگی، آزادی» نیز با حدود ۷۴٪ موافقت، همچنان از سطح بالایی از حمایت برخوردار است. همچنین شعار «فقر، فساد، گرونی؛ می‌ریم تا سرنگونی» با حدود ۷۱٪ موافقت، نشان می‌دهد که بخش بزرگی از پاسخ‌دهندگان با شعارهایی که نارضایتی اقتصادی و سیاسی را هم‌زمان بیان می‌کنند، همراهی دارند.

نمودار ۴

دو شعار «مرگ بر سه فاسد، ملا، چپی، مجاهد» و «مرگ بر ستمگر، چه شاه باشه چه رهبر» در میان نیروهای مخالف جمهوری اسلامی، از جمله شعارهای جنجال‌آفرین و تقابل‌محور به شمار می‌روند. هر یک از این دو شعار از سوی بخشی از مخالفان جمهوری اسلامی برجسته شده و در فضای سیاسی اپوزیسیون، گاه نه صرفاً به عنوان شعاری علیه حکومت، بلکه به عنوان شعاری علیه رقبای سیاسی تفسیر می‌شود.

با این حال، نتایج نظرسنجی نشان می‌دهد که برداشت عمومی از این شعارها الزاماً با نوع قطب‌بندی موجود در میان فعالان سیاسی یکسان نیست. شعار «مرگ بر سه فاسد، ملا، چپی، مجاهد» با حدود ۶۳٪ موافقت، حدود ۱۹٪ مخالفت و حدود ۱۸٪ بی‌نظری، از حمایت قابل توجهی برخوردار است. شعار «مرگ بر ستمگر، چه شاه باشه چه رهبر» نیز با حدود ۵۹٪ موافقت، حدود ۲۸٪ مخالفت و ۱۳٪ بی‌نظری، سطحی نسبتاً مشابه از حمایت را نشان می‌دهد.

نکته قابل توجه این است که بیش از نیمی از کسانی که با هر یک از این دو شعار «کاملاً موافق» بوده‌اند، با شعار دیگر نیز «کاملاً موافق» بوده‌اند. این همپوشانی نشان می‌دهد که قطب‌بندی شکل‌گرفته پیرامون این شعارها در بدنه جامعه، به همان شدتی که در میان نیروها و جریان‌های اپوزیسیون دیده می‌شود، پررنگ نیست.

در میان شعارهای مرتبط با گرایش‌های پادشاهی‌خواهانه یا پهلوی‌گرایانه، الگوی پاسخ‌ها متنوع‌تر است. شعار «رضا شاه، روح شاد» حدود ۶۷٪ موافقت، حدود ۲۱٪ مخالفت داشته است. شعار «جاوید شاه» نیز با حدود ۵۴٪ موافقت، ۳۱٪ مخالفت و ۱۵٪ بی‌نظری، نسبت به شعارهای دیگر از حمایت کمتری برخوردار بوده است. همچنین شعار «این آخرین نبرده، پهلوی برمی‌گردد» با حدود ۵۰٪ موافقت، ۳۴٪ مخالفت و ۱۵٪ بی‌نظری، از جمله شعارهایی است که شکاف بیشتری در میان پاسخ‌دهندگان ایجاد کرده است.

در سوی دیگر، شعارهایی مانند «مرگ بر اسرائیل»، «نه سازش، نه تسلیم، نبرد با آمریکا» و «دست خدا عیان شد، خامنه‌ای جوان شد» با مخالفت گسترده جامعه هدف مواجه شده‌اند. حدود ۶۶٪ پاسخ‌دهندگان با شعار «نه سازش، نه تسلیم، نبرد با آمریکا»، حدود ۶۲٪ با شعار «مرگ بر اسرائیل» و حدود ۶۱٪ با شعار «دست خدا عیان شد، خامنه‌ای جوان شد» مخالف بوده‌اند. این نتایج نشان می‌دهد که شعارهای نزدیک‌تر به گفتمان رسمی جمهوری اسلامی، در جامعه با پذیرش محدودی روبه‌رو شده‌اند.

در مجموع، داده‌های نمودار نشان می‌دهد شعارهای با محوریت ایران، مخالفت با سرکوب و اعدام، و نقد اقتدارگرایی، بیشترین میزان موافقت و هم‌صدایی را در میان بخش‌های بزرگی از جامعه هدف به خود اختصاص داده‌اند. در مقابل، شعارهای مرتبط با گفتمان رسمی حکومت یا تقابل ایدئولوژیک با آمریکا و اسرائیل، بیشترین میزان مخالفت را برانگیخته‌اند.

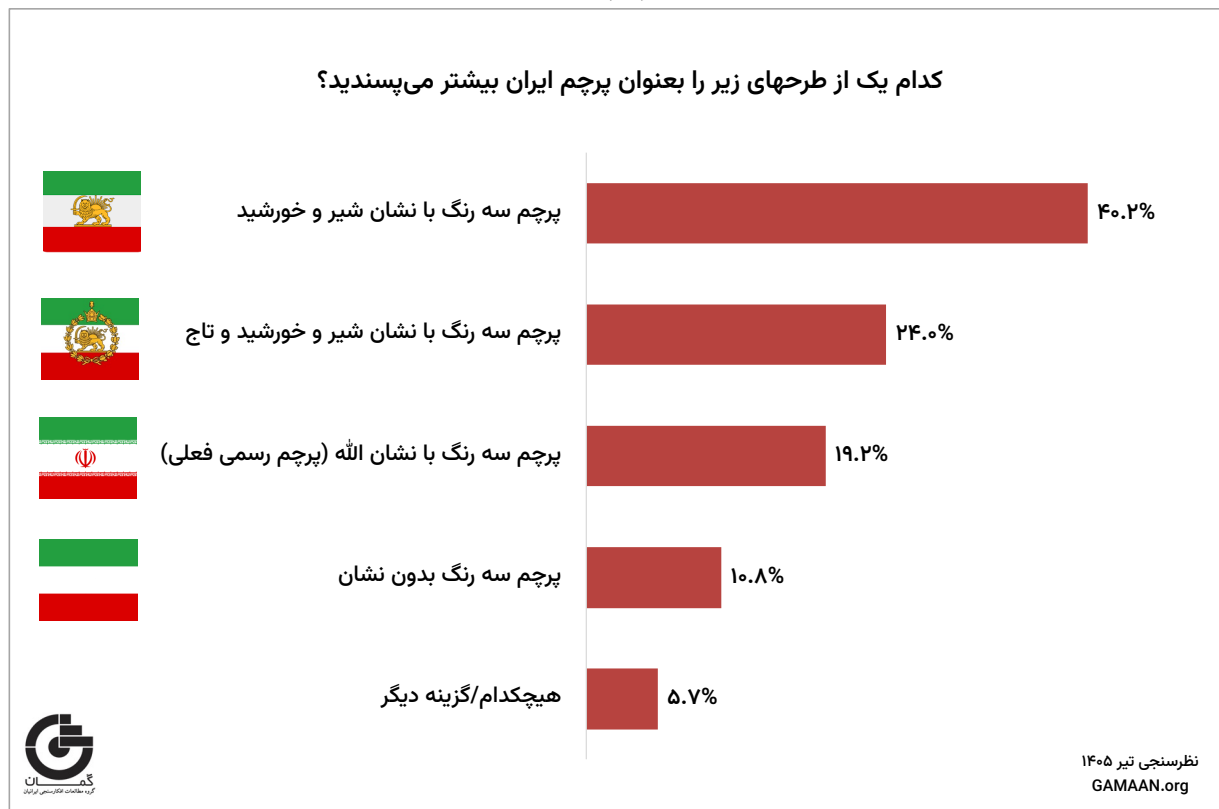
۴-۱-۱ دیدگاه ایرانیان درباره پرچم ایران

پرچم ایران یکی از موضوعات نمادین و برجسته در اعتراضات دی‌ماه بود. در جریان این اعتراضات، پرچم سهرنگ با نشان شیر و خورشید به‌عنوان نمادی اعتراضی در برابر پرچم رسمی جمهوری اسلامی استفاده می‌شد. اهمیت این نماد تا جایی پیش رفت که در پی کارزاری در شبکه‌های اجتماعی، آیکون پرچم ایران در نسخه [وب شبکه اجتماعی ایکس \(توییتر\)](#) نیز از پرچم رسمی جمهوری اسلامی به پرچم شیر و خورشید تغییر کرد. از این رو، در این نظرسنجی از پاسخ‌دهندگان پرسیده شد که کدام طرح را به‌عنوان پرچم ایران بیشتر می‌پسندند. تصویر هر یک از پرچم‌ها نیز در کنار توضیح مربوط به آن به پاسخ‌دهندگان نمایش داده شد.

نمودار ۵ نشان می‌دهد که طرح‌های مبتنی بر پرچم سهرنگ با نشان شیر و خورشید، بیشترین میزان ترجیح را در میان جامعه هدف داشته‌اند. بر اساس نتایج نظرسنجی، بیشترین سهم پاسخ‌ها مربوط به «پرچم سهرنگ با نشان شیر و خورشید» است که حدود ۴۰٪ جامعه آن را انتخاب کرده‌اند. پس از آن، «پرچم سهرنگ با نشان شیر و خورشید و تاج» با حدود ۲۴٪ در رتبه دوم قرار دارد. به این ترتیب، در مجموع حدود ۶۴٪ پاسخ‌دهندگان یکی از دو طرح دارای نشان شیر و خورشید را ترجیح داده‌اند. در [نظرسنجی اسفند ۱۴۰۰](#)، میزان انتخاب پرچم شیر و خورشید حدود ۴۶٪ بود؛ مقایسه این دو نتیجه نشان می‌دهد که اقبال به این پرچم افزایش قابل توجهی داشته است.

در مقابل، «پرچم سه‌رنگ با نشان الله»، یعنی پرچم رسمی فعلی جمهوری اسلامی، حمایت حدود ۱۹٪ جامعه را داشته که نسبت به نظرسنجی اسفند ۱۴۰۰ حدود ۱۰٪ کاهش یافته است. همچنین حدود ۱۱٪ از پاسخ‌دهندگان «پرچم سه‌رنگ بدون نشان» را ترجیح داده‌اند و حدود ۶٪ نیز گزینه «هیچ‌کدام / گزینه دیگر» را انتخاب کرده‌اند.

نمودار ۵

۲-۱ جنگ ۳۹ روزه آمریکا و اسرائیل با جمهوری اسلامی ایران

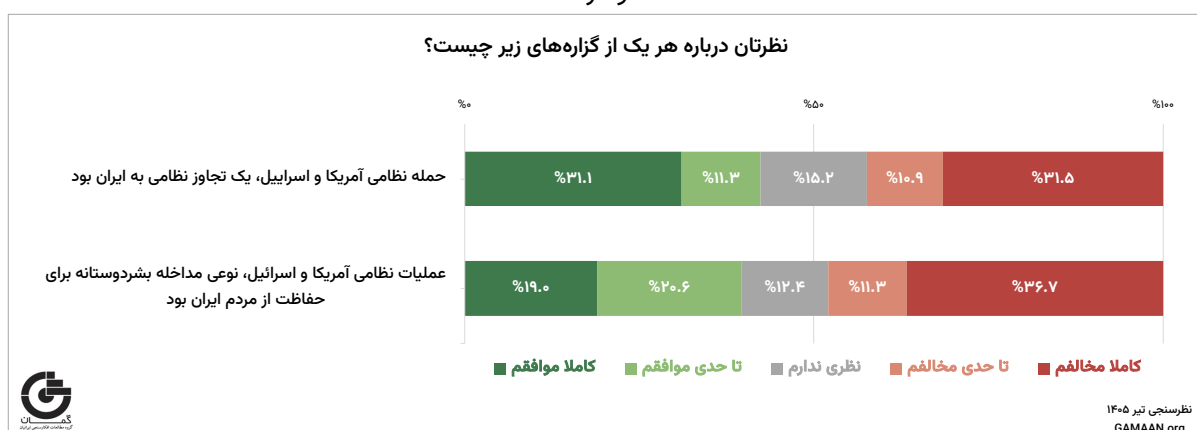
در این نظرسنجی، دیدگاه پاسخ‌دهندگان درباره ماهیت و پیامدهای جنگ ۳۹ روزه، سیاستهای نظامی جمهوری اسلامی ایران، مساله مداخله نظامی خارجی و دیگر موضوعات مربوط به جنگ ارزیابی شد.

۱-۲-۱ ماهیت درگیری نظامی

نمودار ۶، میزان موافقت و مخالفت با دو گزاره مربوط به ماهیت درگیری نظامی میان آمریکا و اسرائیل با جمهوری اسلامی ایران را نشان می‌دهد. نتایج نمودار نشان می‌دهد که جامعه هدف در ارزیابی ماهیت اقدام نظامی آمریکا و اسرائیل دچار شکاف قابل توجهی است.

در گزاره نخست، یعنی «حمله نظامی آمریکا و اسرائیل، یک تجاوز نظامی به ایران بود»، پاسخ‌ها تقریباً به‌طور برابر میان موافقان و مخالفان تقسیم شده است. حدود ۴۲٪ از پاسخ‌دهندگان با این گزاره موافق بوده‌اند و تقریباً همین میزان نیز با آن مخالفت کرده‌اند. همچنین حدود ۱۵٪ اعلام کرده‌اند که نظری ندارند. این توزیع نشان می‌دهد که درباره تلقی این حمله به‌عنوان «تجاوز نظامی به ایران»، اجماع روشنی در جامعه هدف وجود ندارد.

نمودار ۶

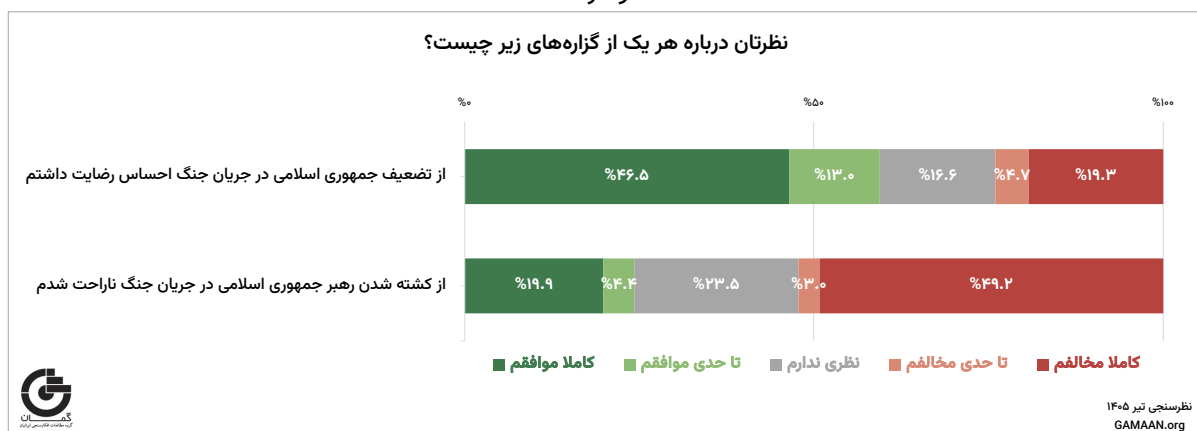
در گزاره دوم، یعنی «عملیات نظامی آمریکا و اسرائیل، نوعی مداخله بشردوستانه برای حفاظت از مردم ایران بود»، میزان مخالفت کمی بیشتر است. حدود ۴۸٪ از پاسخ‌دهندگان با این گزاره مخالف بوده‌اند، در حالی که حدود ۴۰٪ با آن موافقت کرده‌اند. همچنین حدود ۱۲٪ نظری ابراز نکرده‌اند. این نتیجه نشان می‌دهد که اگرچه بخشی قابل توجه از جامعه هدف این عملیات را در چارچوب مداخله‌ای حمایتی یا بشردوستانه تفسیر کرده‌اند، اما نگاه غالب‌تر نسبت به این تعبیر، منفی یا مردد است.

۲-۲-۱ پیامدهای جنگ (۳۹ روزه) برای جمهوری اسلامی

نمودار ۷ میزان موافقت و مخالفت پاسخ‌دهندگان با دو گزاره درباره احساس آنان نسبت به پیامدهای جنگ (۳۹ روزه) برای جمهوری اسلامی را نشان می‌دهد. نتایج نمودار حاکی از آن است که بخش قابل

توجهی از جامعه هدف، تضعیف جمهوری اسلامی در جریان جنگ را با احساس رضایت ارزیابی کرده‌اند.

نمودار ۷

در گزاره نخست، یعنی «از تضعیف جمهوری اسلامی در جریان جنگ احساس رضایت داشتم»، حدود ۶۰٪ پاسخ‌دهندگان موافق بوده‌اند؛ شامل حدود ۴۷٪ که «کاملاً موافق» و ۱۳٪ که «تا حدی موافق» بوده‌اند. در مقابل، حدود ۲۴٪ با این گزاره مخالفت کرده‌اند و حدود ۱۷٪ نیز نظری نداشته‌اند.

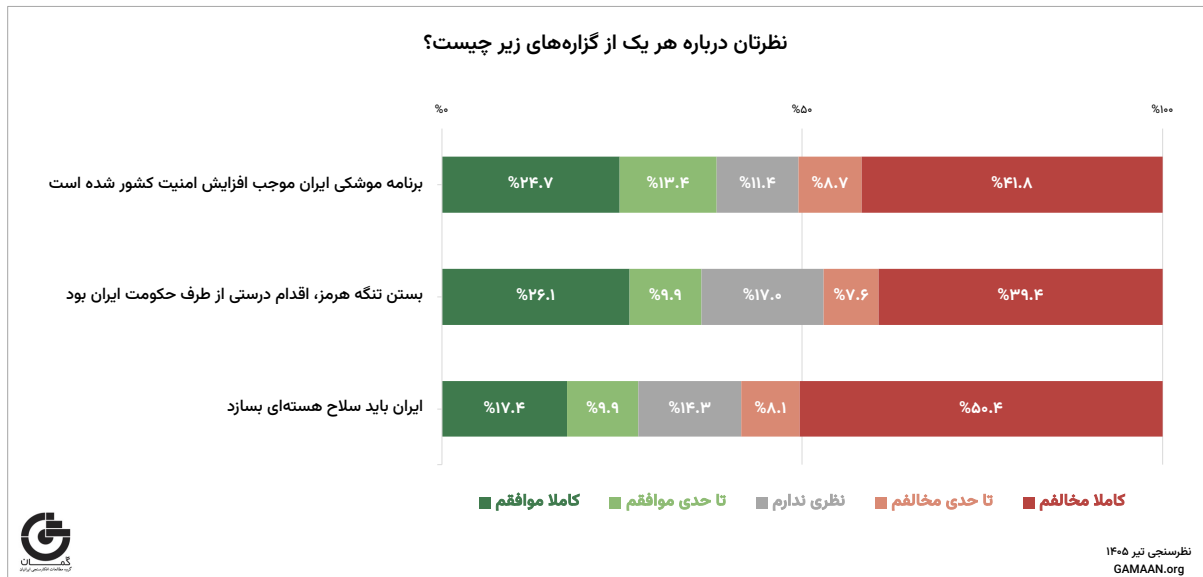
درباره گزاره دوم، یعنی «از کشته شدن رهبر جمهوری اسلامی در جریان جنگ ناراحت شدم»، حدود ۲۴٪ پاسخ‌دهندگان موافق بوده‌اند، در حالی که حدود ۵۲٪ با آن مخالفت کرده‌اند. همچنین حدود ۲۴٪ نیز اعلام کرده‌اند که نظری ندارند. به بیان دیگر، اکثریت پاسخ‌دهندگان ناراحتی خود را نسبت به چنین رخدادی ابراز نکرده‌اند، هرچند سهم قابل توجهی از پاسخ‌دهندگان نیز در این مورد موضعی نگرفته‌اند.

در مجموع، داده‌های نمودار نشان می‌دهد که نگرش بخش بزرگی از جامعه هدف نسبت به تضعیف جمهوری اسلامی در جریان جنگ (۳۹روزه)، مثبت یا دست‌کم غیرهمدلانه با حکومت بوده است. با این حال، بالا بودن سهم پاسخ‌های «نظری ندارم» در گزاره مربوط به کشته شدن رهبر جمهوری اسلامی نشان می‌دهد که این موضوع برای بخشی از پاسخ‌دهندگان حساس‌تر یا با نوعی بی‌تفاوتی همراه بوده است.

۳-۲-۱ سیاست‌های نظامی جمهوری اسلامی

نمودار ۸ میزان موافقت و مخالفت جامعه با سه گزاره درباره سیاست‌های نظامی جمهوری اسلامی را نشان می‌دهد. نتایج حاکی از آن است که در هر سه مورد، میزان مخالفت بیش از موافقت است؛ هرچند شدت این مخالفت در موضوعات مختلف متفاوت است.

نمودار ۸

درباره گزاره «برنامه موشکی ایران موجب افزایش امنیت کشور شده است»، حدود ۳۸٪ جامعه موافق بوده‌اند، در حالی که حدود ۵۱٪ با آن مخالفت کرده‌اند. همچنین حدود ۱۱٪ نظری ابراز نکرده‌اند. این نتیجه نشان می‌دهد که اگرچه بخش قابل توجهی از جامعه هدف برنامه موشکی را عامل افزایش امنیت می‌داند، اما نگاه غالب نسبت به این گزاره منفی است.

در مورد گزاره «بستن تنگه هرمز، اقدام درستی از طرف حکومت ایران بود»، حدود ۳۶٪ موافق و حدود ۴۷٪ مخالف بوده‌اند. در این گزاره، سهم پاسخ‌های «نظری ندارم» نیز با حدود ۱۷٪ قابل توجه است؛ واکنشی که می‌تواند نشان‌دهنده تردید بخشی از پاسخ‌دهندگان نسبت به پیامدهای چنین اقدامی باشد. بیشترین میزان مخالفت مربوط به گزاره «ایران باید سلاح هسته‌ای بسازد» است. حدود ۵۹٪ جامعه با این گزاره مخالفت کرده‌اند، در حالی که حدود ۲۷٪ موافق بوده‌اند و حدود ۱۴٪ نیز نظری نداشته‌اند.

در مجموع، نتایج نظرسنجی نشان می‌دهد که جامعه هدف نسبت به سیاست‌های تنش‌زا یا نظامی‌محور، به‌ویژه ساخت سلاح هسته‌ای و بستن تنگه هرمز، رویکردی عمدتاً انتقادی دارد.

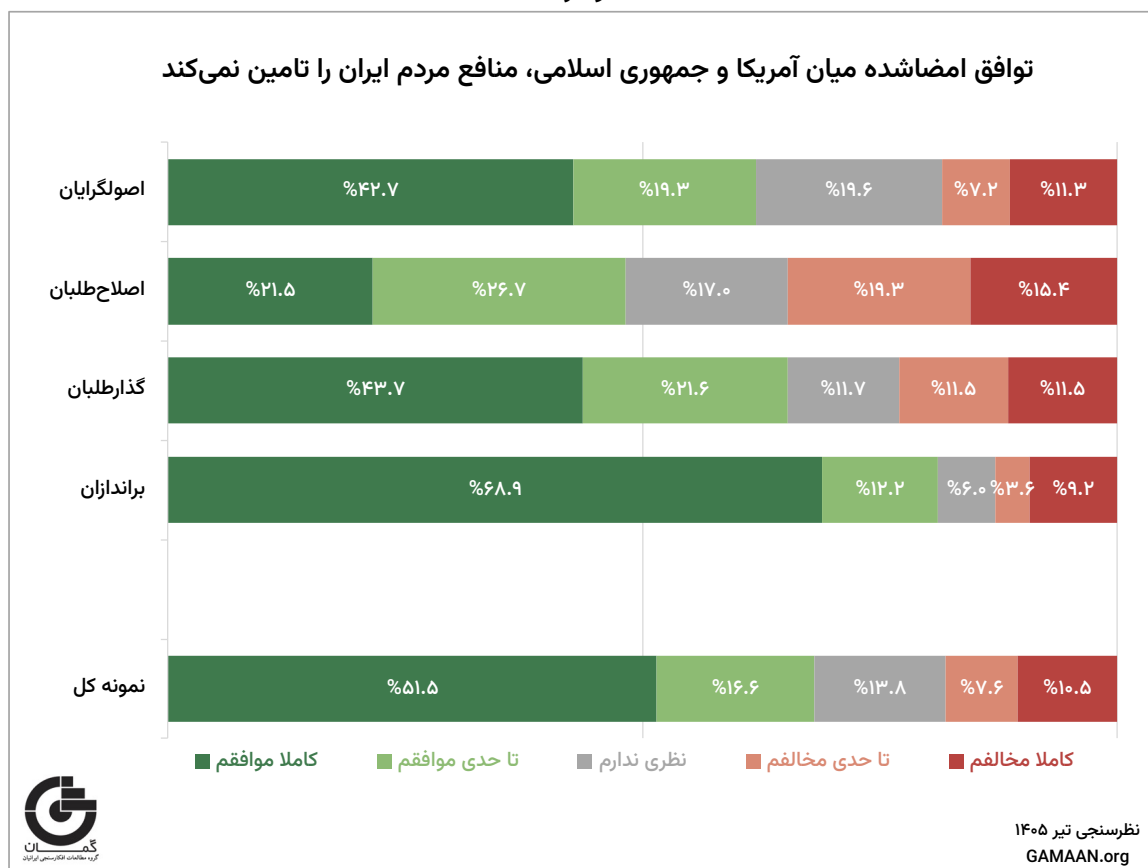
۴-۲-۱ توافق امضاشده میان آمریکا و جمهوری اسلامی ایران

نمودار ۹ نشان می‌دهد جامعه تا چه میزان با این گزاره موافق یا مخالف است که «توافق امضاشده میان آمریکا و جمهوری اسلامی، منافع مردم ایران را تأمین نمی‌کند». نتایج نظرسنجی نشان می‌دهد که اکثریت جامعه، یعنی حدود ۶۸٪، معتقدند این توافق منافع مردم ایران را تأمین نمی‌کند؛ در حالی که تنها حدود ۱۸٪ با این ارزیابی مخالف‌اند. همچنین حدود ۱۴٪ نظری ابراز نکرده‌اند.

در میان براندازان، میزان مخالفت با توافق بسیار بالاست؛ حدود ۸۱٪ از این گروه معتقدند توافق امضاشده منافع مردم ایران را تأمین نمی‌کند و تنها حدود ۱۳٪ با این نظر مخالف‌اند. در میان گذارطلبان نیز حدود ۶۵٪ با توافق مخالف و حدود ۲۳٪ موافق آن بوده‌اند.

در میان اصول‌گرایان نیز، با وجود نزدیکی سیاسی بیشتر این گروه به جمهوری اسلامی، حدود ۶۲٪ نسبت به توافق امضا شده نگاه منفی دارند و حدود ۱۹٪ با آن همدلی نشان داده‌اند. همچنین حدود ۲۰٪ از اصول‌گرایان نظری نداشته‌اند.

نمودار ۹

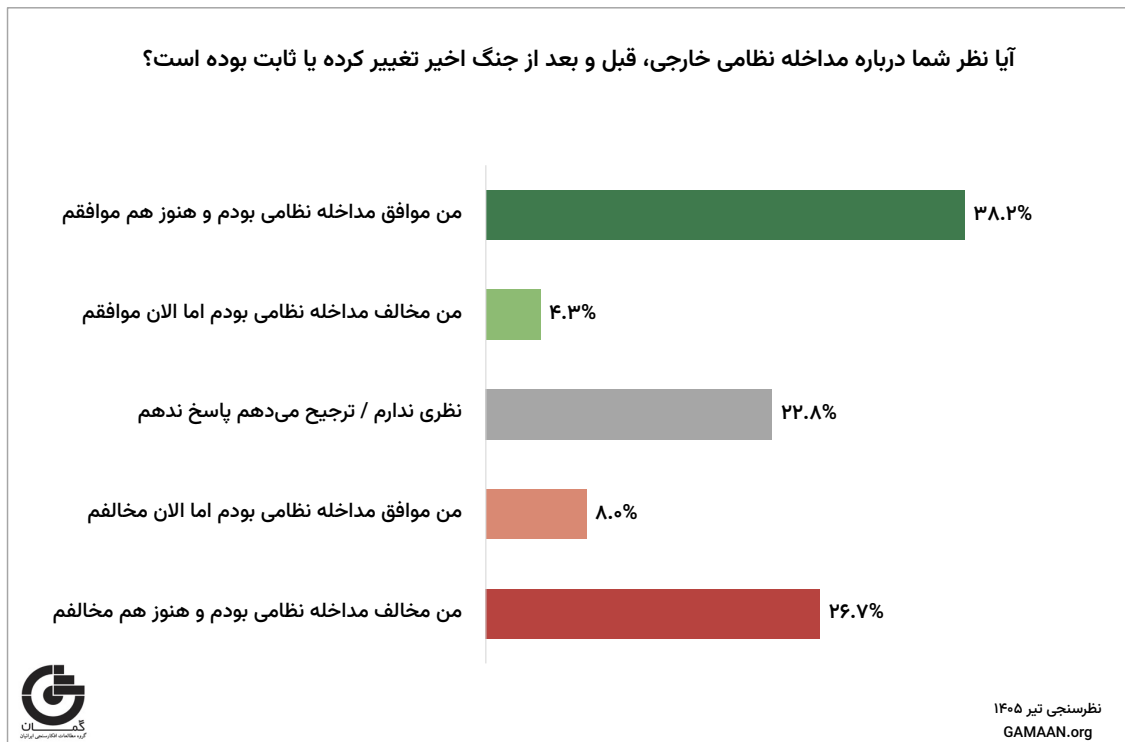
در میان اصلاح‌طلبان، الگوی پاسخ‌ها متوازن‌تر است. حدود ۴۸٪ از اصلاح‌طلبان معتقدند که این توافق منافع مردم ایران را تأمین نمی‌کند، در حالی که حدود ۳۵٪ آن را در راستای منافع مردم ایران می‌دانند و حدود ۱۷٪ نیز نظری نداشته‌اند.

در مجموع، نتایج نظرسنجی نشان می‌دهد که نگاه انتقادی نسبت به این توافق، در همه گرایش‌های سیاسی، از موافقان سرسخت تا مخالفان حکومت، دیده می‌شود و تنها اصلاح‌طلبان تا حد قابل توجهی از توافق حمایت می‌کنند. به نظر می‌رسد بخشی از موافقان سرسخت حکومت، به‌ویژه در فضایی که پس از کشته شدن رهبر جمهوری اسلامی با مطالبه انتقام از آمریکا همراه بوده، این توافق را نوعی سازش با آمریکا ارزیابی کرده‌اند. در مقابل، بیشتر مخالفان حکومت احتمالاً آن را در راستای تثبیت یا تقویت جمهوری اسلامی می‌دانند. از این منظر، هر دو گروه می‌توانند به دلایل متفاوت، این توافق را تأمین‌کننده منافع مردم ایران ندانند.

۵-۲-۱ مداخله نظامی خارجی

نمودار ۱۰ نشان می‌دهد که نگرش پاسخ‌دهندگان نسبت به مداخله نظامی خارجی، پیش و پس از جنگ اخیر، تا چه اندازه تغییر کرده یا ثابت مانده است. نتایج حاکی از آن است که در مجموع، موافقان مداخله نظامی خارجی سهم بیشتری از جامعه هدف را تشکیل می‌دهند؛ با این حال، بخش قابل توجهی نیز همچنان با مداخله نظامی مخالف‌اند یا از اظهار نظر خودداری کرده‌اند.

نمودار ۱۰

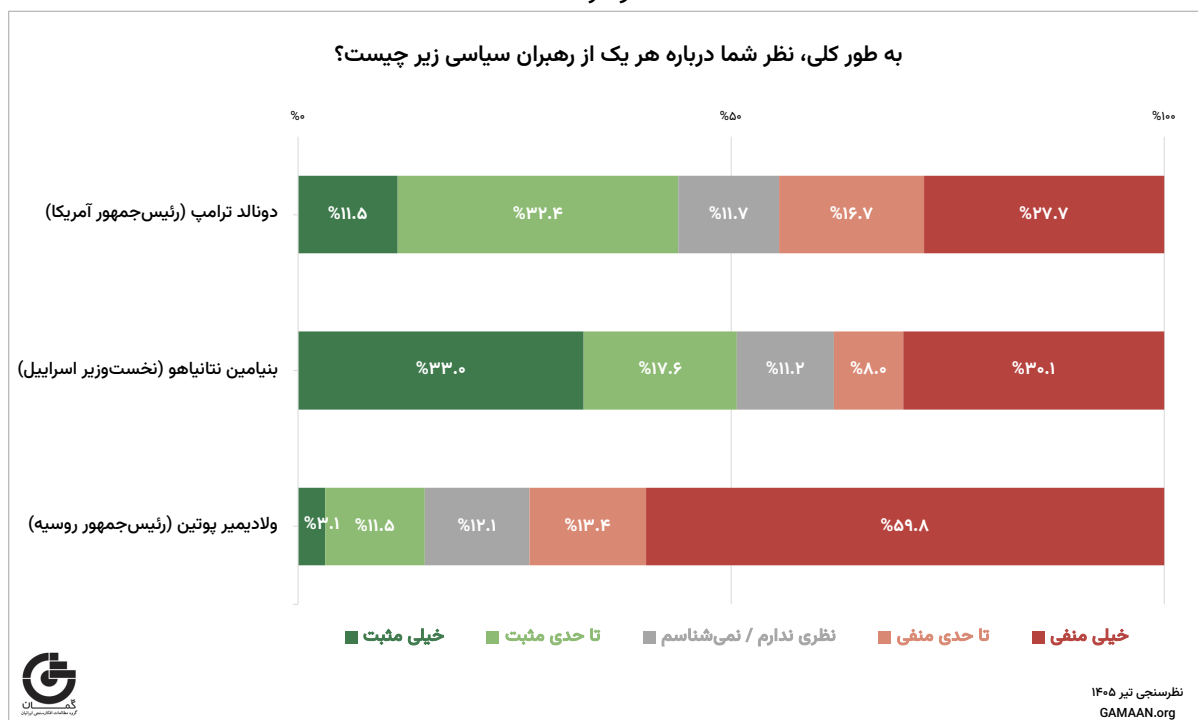
بزرگ‌ترین گروه پاسخ‌دهندگان، یعنی حدود ۳۸٪، اعلام کرده‌اند که پیش از جنگ (۳۹ روزه) موافق مداخله نظامی بوده‌اند و پس از جنگ (۳۹ روزه) نیز همچنان موافق مانده‌اند. در مقابل، حدود ۲۷٪ گفته‌اند که پیش از جنگ مخالف مداخله نظامی بوده‌اند و همچنان مخالف‌اند. همچنین حدود ۲۳٪ نظری نداشته یا ترجیح داده‌اند پاسخ ندهند. در میان کسانی که موضعشان تغییر کرده است، سهم افرادی که از موافقت به مخالفت رسیده‌اند، حدود ۸٪ است؛ در حالی که حدود ۴٪ اعلام کرده‌اند که پیش‌تر مخالف مداخله نظامی بوده‌اند اما اکنون موافق‌اند. این نتایج نشان می‌دهد که جنگ اخیر موجب کاهش محدودی در حمایت از مداخله نظامی خارجی شده است.

در مجموع، یافته‌های نظرسنجی نشان می‌دهد که اگرچه حمایت از مداخله نظامی خارجی پس از جنگ (۳۹ روزه) همچنان در میان بخش قابل توجهی از جامعه پابرجاست، اما اثر جنگ اخیر بر تغییر نگرش‌ها بیشتر در جهت تردید یا مخالفت با مداخله نظامی بوده است. البته باید در نظر داشت که سهم قابل توجه پاسخ‌های «نظری ندارم / ترجیح می‌دهم پاسخ ندهم» نیز نشان می‌دهد که این موضوع برای بخشی از پاسخ‌دهندگان حساس یا محل تردید است.

۶-۲-۱ دیدگاه‌ها درباره ترامپ، نتانیاهو، و پوتین

نمودار ۱۱ نظر کلی پاسخ‌دهندگان درباره سه رهبر سیاسی خارجی، دونالد ترامپ، بنیامین نتانیاهو و ولادیمیر پوتین را نشان می‌دهد. نتایج حاکی از آن است که نگرش جامعه هدف نسبت به این چهره‌ها به‌طور قابل توجهی متفاوت است.

نمودار ۱۱

در مورد دونالد ترامپ، ارزیابی‌ها تقریباً دوپاره است. حدود ۴۴٪ پاسخ‌دهندگان نظر مثبتی نسبت به رئیس‌جمهور آمریکا داشته‌اند و تقریباً همین میزان، یعنی حدود ۴۴٪، دیدگاهی منفی ابراز کرده‌اند. با این حال، سهم کسانی که دیدگاه «بسیار منفی» داشته‌اند، بزرگ‌تر از سهم کسانی بوده است که دیدگاه «بسیار مثبت» داشته‌اند. همچنین حدود ۱۲٪ نیز نظری نداشته یا گفته‌اند او را نمی‌شناسند. این الگو نشان می‌دهد که در فضای پس از امضای توافق میان آمریکا و جمهوری اسلامی، ترامپ در میان جامعه ایران چهره‌ای به‌شدت قطبی‌کننده است و میزان نگاه مثبت و منفی به او تقریباً در یک سطح قرار دارد.

در مورد بنیامین نتانیاهو، ارزیابی مثبت کمی بیشتر از ارزیابی منفی است. حدود ۵۱٪ پاسخ‌دهندگان نظر «خیلی مثبت» یا «تا حدی مثبت» نسبت به او داشته‌اند، در حالی که حدود ۳۸٪ دیدگاهی «خیلی منفی» یا «تا حدی منفی» ابراز کرده‌اند. با این حال، سهم قابل توجه و تقریباً برابر پاسخ‌های «خیلی مثبت» و «خیلی منفی» نشان می‌دهد که نگاه جامعه هدف به نتانیاهو نیز به‌شدت دوقطبی است.

در مقابل، ولادیمیر پوتین با فاصله زیاد منفی‌ترین ارزیابی را در میان این سه رهبر داشته است. حدود ۷۳٪ پاسخ‌دهندگان دیدگاهی منفی نسبت به او داشته‌اند، در حالی که تنها حدود ۱۵٪ نظر مثبت ابراز کرده‌اند.

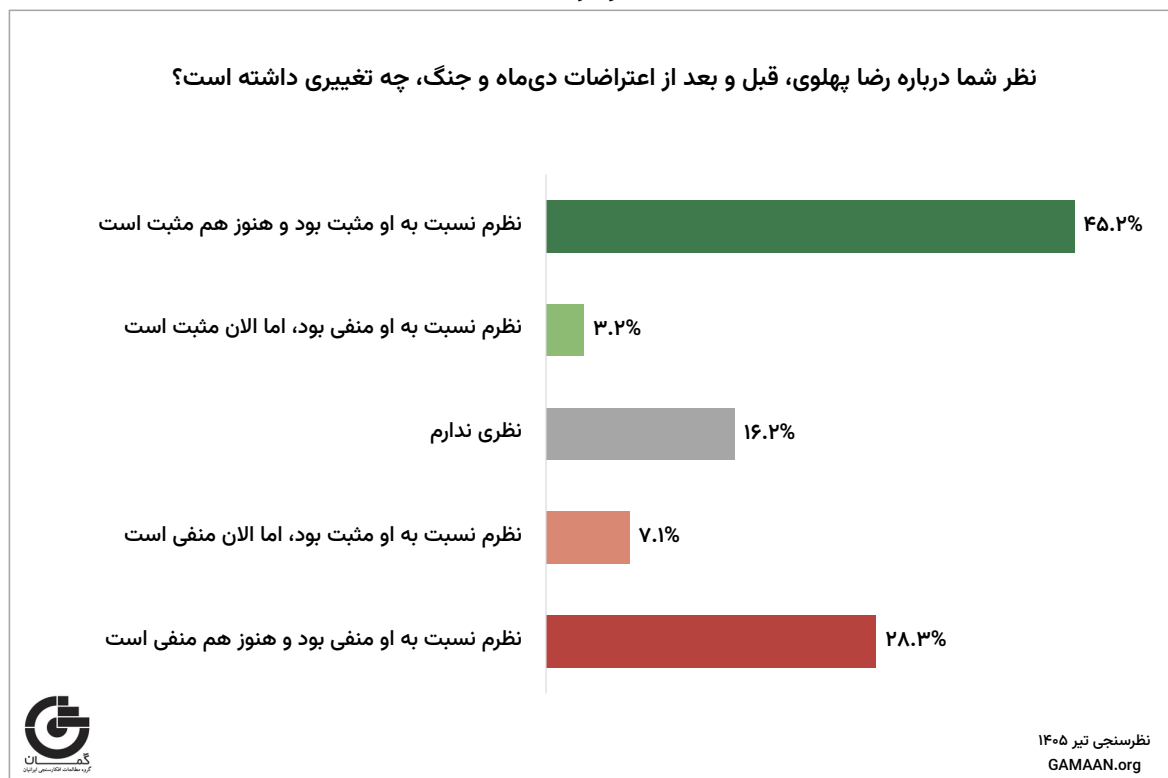
۷-۲-۱ دیدگاه‌ها درباره رضا پهلوی پیش و پس از اعتراضات دی‌ماه و جنگ ۳۹ روزه

رضا پهلوی در جریان اعتراضات دی‌ماه و جنگ (۳۹ روزه)، یکی از چهره‌های برجسته در فضای سیاسی و رسانه‌ای مرتبط با ایران بود. حضور نام او در بخشی از شعارهای معترضان، فراخوان‌ها و موضع‌گیری‌های او درباره اعتراضات، و همچنین اظهاراتش درباره مداخله نظامی خارجی، از جمله عواملی بود که نقش او را در این دوره به موضوعی قابل توجه تبدیل کرد. از این رو، در این نظرسنجی از پاسخ‌دهندگان پرسیده شد که نظرشان درباره رضا پهلوی، پیش و پس از اعتراضات دی‌ماه و جنگ (۳۹ روزه)، چه تغییری داشته است.

نمودار ۱۲ نشان می‌دهد که بزرگ‌ترین گروه پاسخ‌دهندگان، یعنی حدود ۴۵٪، اعلام کرده‌اند که نظرشان نسبت به رضا پهلوی پیش از اعتراضات و جنگ (۳۹ روزه) مثبت بوده و همچنان نیز مثبت است. در مقابل، حدود ۲۸٪ گفته‌اند که نظرشان نسبت به او منفی بوده و همچنان منفی مانده است. در میان کسانی که دیدگاهشان تغییر کرده، سهم افرادی که از نگاه مثبت به نگاه منفی رسیده‌اند، حدود ۷٪ است؛ در حالی که حدود ۳٪ اعلام کرده‌اند که پیش‌تر نظر منفی داشته‌اند اما اکنون نظرشان مثبت شده است. این تغییر دیدگاه‌ها نشان می‌دهد که در مجموع، نگاه مثبت نسبت به رضا پهلوی در جامعه هدف حدود ۴٪ کاهش داشته است.

همچنین حدود ۱۶٪ از پاسخ‌دهندگان اعلام کرده‌اند که نظری ندارند. این میزان نشان می‌دهد که با وجود برجسته بودن نقش رضا پهلوی در فضای سیاسی این دوره، بخش قابل توجهی از جامعه همچنان درباره او موضع مشخصی اتخاذ نکرده است.

نمودار ۱۲

۳-۱ هزینه‌ها، نگرانی‌ها و چشم‌انداز جامعه پس از جنگ ۳۹روزه

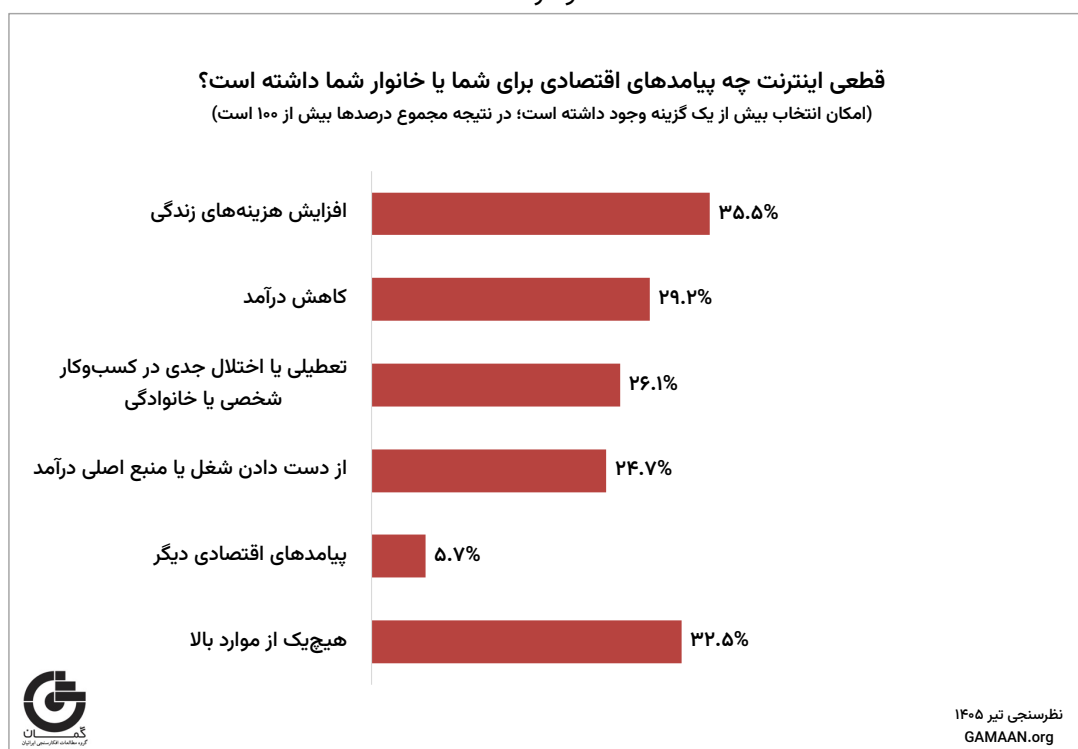
در این نظرسنجی، پیامدهای اقتصادی سیاست قطع سراسری اینترنت، مهم‌ترین نگرانی‌های جامعه در وضعیت کنونی، و دیدگاه ایرانیان نسبت به مهاجرت در صورت تداوم شرایط موجود نیز مورد ارزیابی قرار گرفت.

۱-۳-۱ پیامدهای اقتصادی قطع سراسری اینترنت

یکی از سیاست‌های جمهوری اسلامی در دوران اعتراضات دی‌ماه و جنگ (۳۹روزه)، قطع سراسری اینترنت در ایران به مدت ۸۸ روز بود؛ اقدامی که **نت‌بلاکس**، نهاد بین‌المللی پایش اینترنت، آن را طولانی‌ترین قطعی سراسری اینترنت ثبت‌شده برای یک کشور توصیف کرده است.

نمودار ۱۳ پیامدهای اقتصادی این قطعی را در جامعه ایران نشان می‌دهد. از آنجا که امکان انتخاب بیش از یک گزینه وجود داشته، مجموع درصدها بیش از ۱۰۰ درصد است.

نمودار ۱۳

بر اساس نتایج نظرسنجی، بیشترین پیامد اقتصادی گزارش‌شده، «افزایش هزینه‌های زندگی» بوده است که حدود ۳۶٪ جامعه هدف به آن اشاره کرده‌اند. پس از آن، «کاهش درآمد» با حدود ۲۹٪، «تعطیلی یا اختلال جدی در کسب‌وکار شخصی یا خانوادگی» با حدود ۲۶٪ قرار دارند.

همچنین حدود ۲۵٪ جامعه اظهار کرده‌اند که قطعی اینترنت موجب «از دست دادن شغل یا منبع اصلی درآمد» آن‌ها شده است؛ پیامدی که اگرچه کمتر از سه پیامد اقتصادی پیشین گزارش شده، اما از نظر شدت اثر اقتصادی، یکی از سنگین‌ترین پیامدهای این قطعی برای خانوارها به شمار می‌رود.

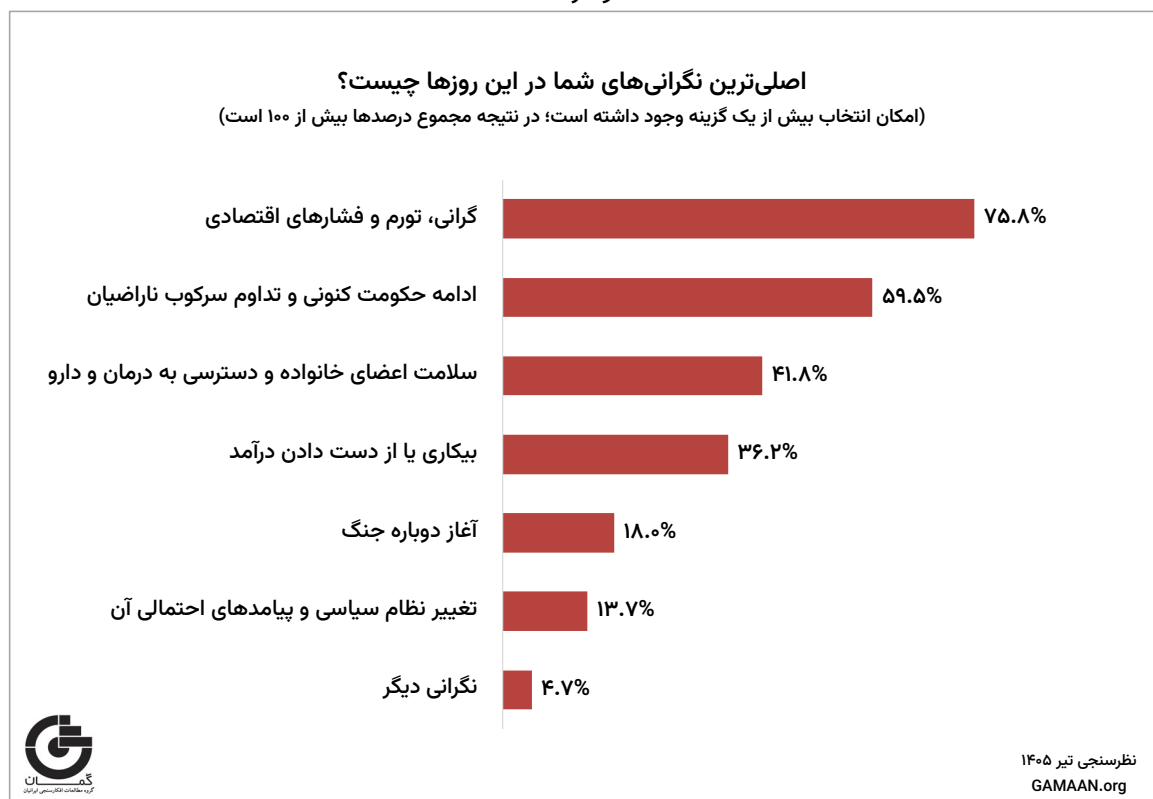
از سوی دیگر، حدود ۳۳٪ اعلام کرده‌اند که هیچ‌یک از پیامدهای اقتصادی ذکرشده را تجربه نکرده‌اند. همچنین حدود ۶٪ به پیامدهای اقتصادی دیگری اشاره کرده‌اند که در گزینه‌های اصلی پرسش نیامده است.

در مجموع، داده‌های نمودار نشان می‌دهد که قطعی اینترنت در جریان اعتراضات و جنگ (۳۹روزه)، برای بخش قابل توجهی از جامعه هدف، تنها محدود به اختلال ارتباطی نبوده، بلکه پیامدهای مستقیم اقتصادی و معیشتی نیز به همراه داشته است.

۱-۳-۲ مهم‌ترین نگرانی‌های جامعه در وضعیت کنونی

نمودار ۱۴ مهم‌ترین نگرانی‌های پاسخ‌دهندگان در روزهای پس از اعتراضات دی‌ماه و جنگ (۳۹روزه) را نشان می‌دهد. از آنجا که امکان انتخاب بیش از یک گزینه وجود داشته، مجموع درصدها بیش از ۱۰۰ درصد است.

نمودار ۱۴

بر اساس نتایج نظرسنجی، مهم‌ترین نگرانی جامعه هدف «گرانی، تورم و فشارهای اقتصادی» بوده است که حدود ۷۶٪ پاسخ‌دهندگان به آن اشاره کرده‌اند. پس از آن، «ادامه حکومت کنونی و تداوم سرکوب ناراضیان» با حدود ۶۰٪ در رتبه دوم نگرانی‌ها قرار دارد. این میزان نشان می‌دهد که نگرانی‌های سیاسی و امنیتی نیز در کنار فشارهای اقتصادی، جایگاه برجسته‌ای در ارزیابی جامعه هدف از وضعیت کشور دارد.

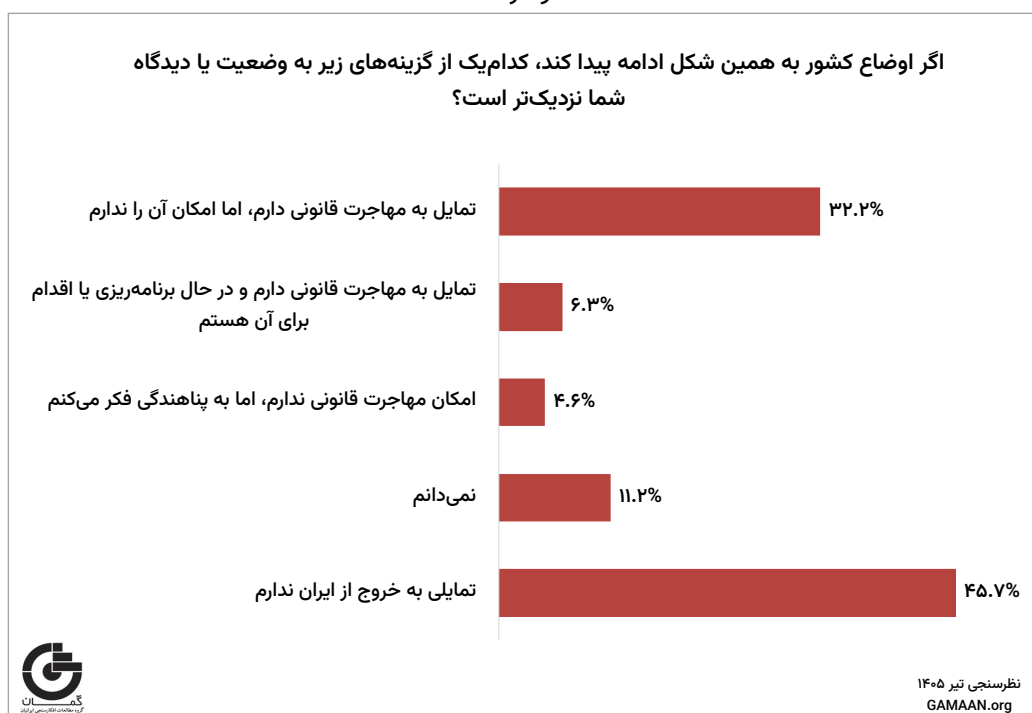
در رتبه‌های بعدی، «سلامت اعضای خانواده و دسترسی به درمان و دارو» با حدود ۴۲٪ و «بیکاری یا از دست دادن درآمد» با حدود ۳۶٪ قرار گرفته‌اند. این دو گزینه نشان می‌دهند که در وضعیت جاری کشور، دغدغه سلامت، درمان، اشتغال و درآمد، بخش قابل توجهی از جامعه را نگران کرده است. در میان نگرانی‌ها، گزینه‌هایی مانند «آغاز دوباره جنگ» با حدود ۱۸٪ و «تغییر نظام سیاسی و پیامدهای احتمالی آن» با حدود ۱۴٪، در رتبه‌های پایین‌تری قرار گرفته‌اند. همچنین حدود ۵٪ از پاسخ‌دهندگان به نگرانی‌های دیگری اشاره کرده‌اند.

در مجموع، داده‌های نمودار نشان می‌دهد که نگرانی‌های اقتصادی و معیشتی در جامعه هدف برجسته‌ترین جایگاه را دارد. با این حال، سهم بالای نگرانی از تداوم حکومت کنونی و سرکوب ناراضیان نشان می‌دهد که بحران اقتصادی، در نگاه پاسخ‌دهندگان، از نگرانی‌های سیاسی و امنیتی جدا نیست.

۱-۳-۳ دیدگاه‌ها درباره مهاجرت

نمودار ۱۵ نشان می‌دهد که در صورت تداوم وضعیت کنونی کشور، دیدگاه ایرانیان درباره مسئله مهاجرت چگونه است. نتایج حاکی از آن است که جامعه هدف در موضوع خروج از ایران تقریباً میان ماندن و تمایل به مهاجرت تقسیم شده است.

نمودار ۱۵

بر اساس نتایج نظرسنجی، حدود نیمی از جامعه (۴۶٪) اعلام کرده‌اند که تمایلی به خروج از ایران ندارند. در مقابل، در مجموع حدود ۴۳٪ به شکلی از تمایل به خروج از کشور اشاره کرده‌اند؛ شامل حدود ۳۲٪ که گفته‌اند تمایل به مهاجرت قانونی دارند اما امکان آن را ندارند، حدود ۶٪ که در حال برنامه‌ریزی یا اقدام برای مهاجرت قانونی هستند، و حدود ۵٪ که امکان مهاجرت قانونی ندارند اما به پناهندگی فکر می‌کنند.

همچنین حدود ۱۱٪ از پاسخ‌دهندگان گزینه «نمی‌دانم» را انتخاب کرده‌اند که نشان می‌دهد برای بخشی از جامعه، تصمیم درباره ماندن یا خروج از کشور همچنان با تردید همراه است.

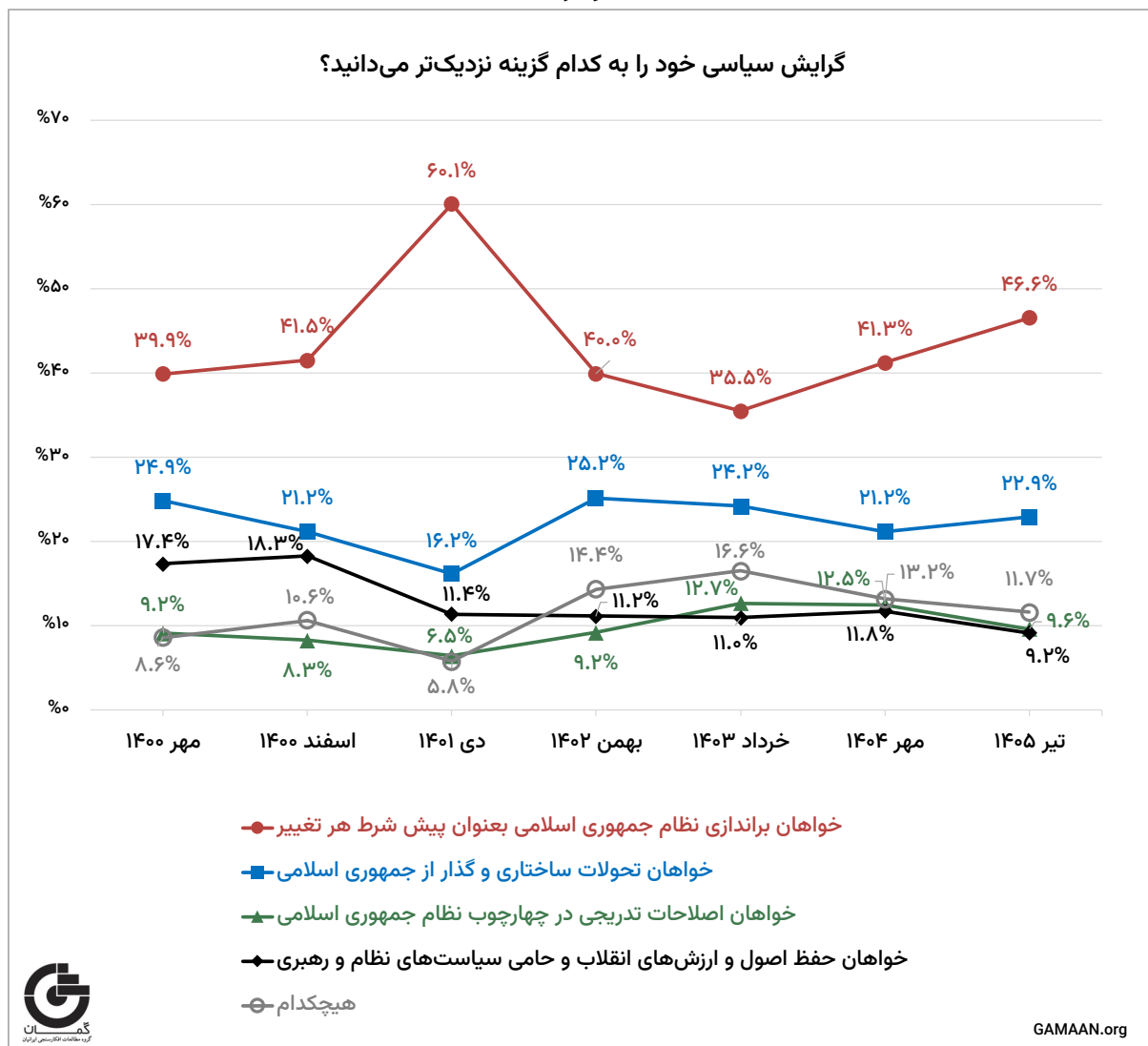
۴-۱ گرایش سیاسی، نظام سیاسی مطلوب و روش‌های ایجاد تغییر

۱-۴-۱ گرایش‌های سیاسی

در این نظرسنجی، همانند پیمایش‌های پیشین گمان، دیدگاه پاسخ‌دهندگان درباره گرایش‌های سیاسی، نظام سیاسی مطلوب و روش‌های موثر برای ایجاد تغییر در کشور مورد پرسش قرار گرفت.

نمودار ۱۶ تغییرات گرایش‌های سیاسی ایرانیان را در طی ۵ سال گذشته نشان می‌دهد. در نظرسنجی اخیر که پس از اعتراضات دی‌ماه و جنگ ۳۹ روزه انجام گرفته است، گرایشی که «خواهان براندازی نظام جمهوری اسلامی» است، حدود ۵٪ نسبت به سال گذشته افزایش داشته است و گرایشی که «خواهان تحولات ساختاری و گذار» است نیز ۲٪ افزایش داشته است. در مقابل، گرایش‌های موسوم به «اصلاح‌طلبی» و «اصول‌گرایی» هر کدام حدود ۳٪ کاهش داشته است. سهم افرادی که در نظرسنجی سال گذشته گزینه «هیچکدام» را انتخاب کرده بودند تغییر محسوسی نداشته است.

نمودار ۱۶

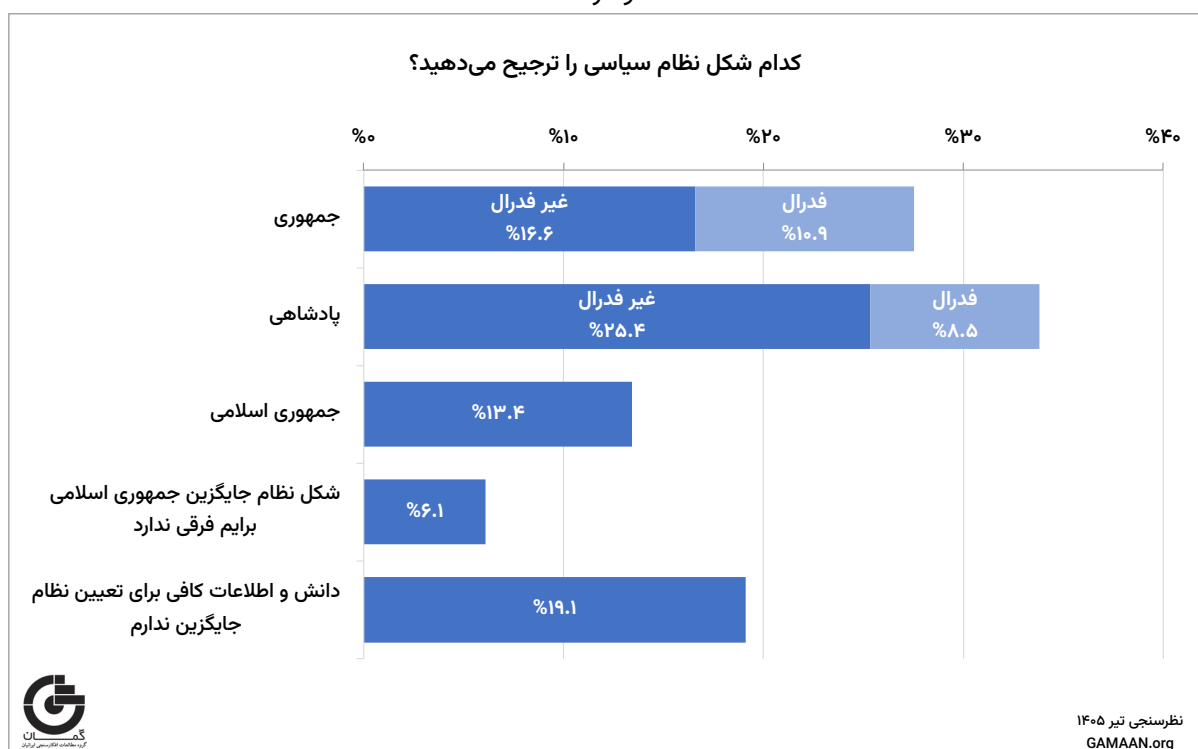
۱-۴-۲ نظام سیاسی مطلوب

در این نظرسنجی، همانند چندین نظرسنجی پیشین گمان، از پاسخ‌دهندگان پرسیده شد که کدام شکل نظام سیاسی را ترجیح می‌دهند. نمودار ۱۷ نشان می‌دهد که حدود ۳۴٪ جامعه شکلی از نظام پادشاهی را ترجیح می‌دهند؛ شامل ۲۵٪ که «پادشاهی غیرفدرال» و حدود ۹٪ که «پادشاهی فدرال» را انتخاب کرده‌اند. این میزان در مقایسه با نتایج نظرسنجی سال گذشته، حدود ۵٪ افزایش نشان می‌دهد.

از سوی دیگر، حدود ۲۸٪ جامعه نظام جمهوری را ترجیح داده‌اند؛ شامل ۱۷٪ که «جمهوری غیرفدرال» و ۱۱٪ که «جمهوری فدرال» را انتخاب کرده‌اند. ترجیح این نظام سیاسی نیز نسبت به سال گذشته حدود ۶٪ افزایش داشته است. در مقابل، حدود ۱۳٪ «جمهوری اسلامی» را انتخاب کرده‌اند که نسبت به سال گذشته حدود ۷٪ کاهش نشان می‌دهد.

همچنین حدود ۶٪ گفته‌اند که شکل نظام جایگزین جمهوری اسلامی برایشان تفاوتی ندارد و ۱۹٪ نیز اعلام کرده‌اند که دانش و اطلاعات کافی برای تعیین نظام جایگزین ندارند. این میزان قابل توجه از بی‌نظری یا عدم تعیین گزینه مشخص نشان می‌دهد که اگرچه ترجیح به نظامی غیر از جمهوری اسلامی در میان اکثریت جامعه دیده می‌شود، اما درباره شکل دقیق نظام جایگزین، هنوز حدود یک‌چهارم جامعه دیدگاه مشخصی ندارد.

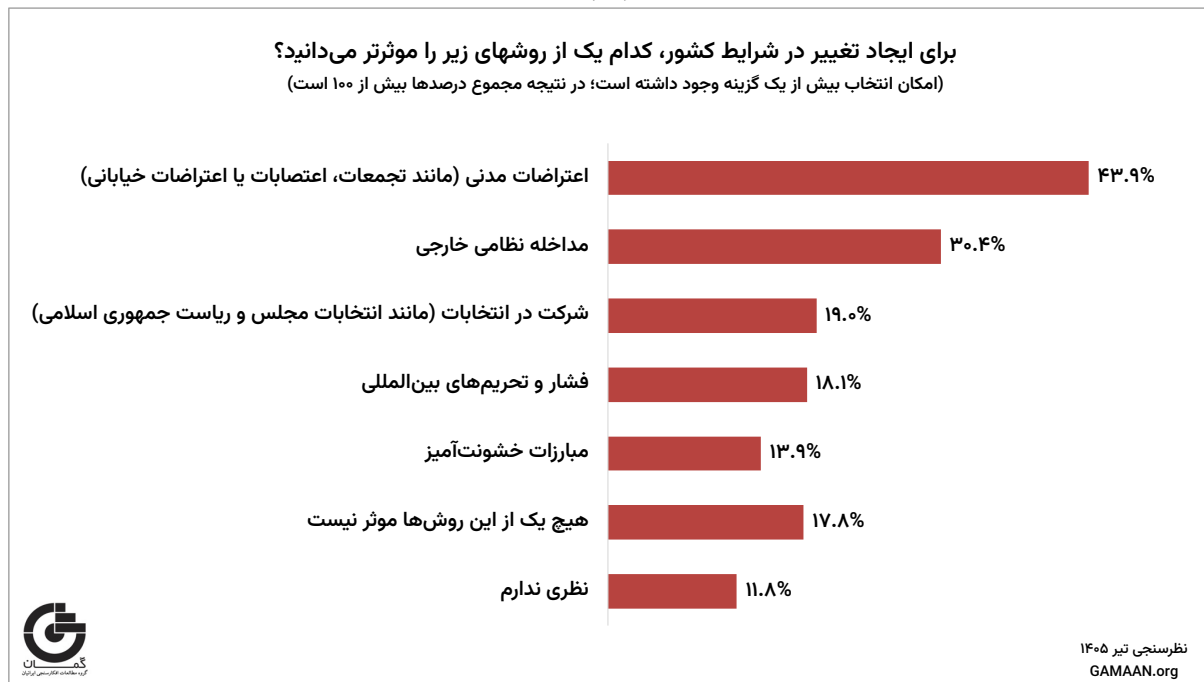
نمودار ۱۷

۳-۴-۱ روش‌های موثر تغییر در شرایط کشور

در این نظرسنجی، همانند چند **نظرسنجی پیشین گمان**، از شرکت‌کنندگان درباره روش موثر برای ایجاد تغییر در شرایط کشور پرسیده شد (نمودار ۱۸). از آنجا که این بار، برخلاف نظرسنجی‌های پیشین، امکان انتخاب بیش از یک گزینه وجود داشته، مجموع درصدها بیش از ۱۰۰ درصد است.

نمودار ۱۸

بر اساس نتایج نظرسنجی، بیشترین سهم پاسخ‌ها مربوط به «اعتراضات مدنی، مانند تجمعات، اعتصابات یا اعتراضات خیابانی» است که حدود ۴۴٪ پاسخ‌دهندگان آن را از روش‌های موثر برای ایجاد تغییر دانسته‌اند. این نتیجه نشان می‌دهد که کنش‌های اعتراضی، در میان گزینه‌های مطرح‌شده، بیشترین میزان اعتبار و اثربخشی را در نگاه جامعه هدف داشته است. پس از آن، «مداخله نظامی خارجی» با حدود ۳۰٪ در رتبه دوم قرار دارد.

در رتبه‌های بعدی، «شرکت در انتخابات» با حدود ۱۹٪ و «فشار و تحریم‌های بین‌المللی» با حدود ۱۸٪ قرار دارند. این نتایج نشان می‌دهد که روش‌های انتخاباتی و نیز تحریم‌های بین‌المللی، در مقایسه با اعتراضات مدنی و مداخله نظامی خارجی، از ارزیابی اثربخشی کمتری برخوردارند. همچنین حدود ۱۴٪ از پاسخ‌دهندگان «مبارزات خشونت‌آمیز» را موثر دانسته‌اند. در کنار این موارد، حدود ۱۸٪ از پاسخ‌دهندگان گفته‌اند که هیچ‌یک از این روش‌ها را موثر نمی‌دانند و حدود ۱۲٪ نیز نظری نداشته‌اند. این دو گزینه نشان می‌دهد که برای بخشی از جامعه، چشم‌انداز روشنی نسبت به امکان تغییر از مسیرهای مطرح‌شده وجود ندارد.

بخش دوم: روش‌شناسی نظرسنجی

۱-۲ روش نمونه‌گیری

نظرسنجی «نگرش ایرانیان به اعتراضات دی‌ماه و جنگ (۳۹روزه)» توسط «گروه مطالعات افکارسنجی ایرانیان (گمان)» از تاریخ ۳۰ خرداد تا ۶ تیر ۱۴۰۵ به مدت ۷ روز انجام گرفت. این نظرسنجی به صورت آنلاین و نمونه‌گیری آن با استفاده از یک پلتفرم تخصصی و ایمن انجام شد.

موسسه گمان با استفاده از روش‌های نوآورانه تلاش می‌کند تا دیدگاه‌ها و نظراتی را که با روش‌های متداول نظرسنجی در جوامع تحت حکومت‌های استبدادی نمی‌توانند به‌طور علنی مورد پرسش و اندازه‌گیری قرار گیرند، به طریقی روشمند و علمی اندازه‌گیری کرده و به ثبت برساند.

پرسش‌نامه آنلاین این نظرسنجی با استفاده از روش نمونه‌گیری تصادفی از طریق سه پلتفرم **فیلترشکن سایفون، لنترن، و مهسانت** به دست اقشار مختلف مردم در سراسر ایران رسید. بر طبق آخرین آمار **اتحادیه بین‌المللی مخابرات (International Telecommunication Union)**، حدود ۸۵٪ جمعیت ایران کاربر اینترنت هستند. همچنین نتایج یک گزارش تحقیقی توسط «**اندیشکده حکمرانی دانشگاه شریف**» نشان می‌دهد که ۸۴٪ کاربران اینترنت در ایران از فیلترشکن استفاده میکنند. بعد از اتصال مجدد اینترنت سراسری در ایران، روزانه فقط حدود ۳ تا ۵ میلیون نفر در ایران از **فیلترشکن سایفون** استفاده کرده‌اند.

این نظرسنجی به شیوه نمونه‌گیری تصادفی در میان کاربرانی توزیع شد که به سه فیلترشکن پرمخاطب متصل شده بودند. آمار شرکت‌کنندگان نشان می‌دهد که حدود ۹۷٪ آنان لینک نظرسنجی را از طریق فیلترشکن سایفون، ۱.۵٪ از طریق مهسانت و حدود ۱٪ از طریق فیلترشکن لنترن دریافت کرده‌اند.

همچنین نتایج یکی از پرسش‌های نظرسنجی نشان می‌دهد که حدود ۲۳٪ پاسخ‌دهندگان پیش‌تر نیز در نظرسنجی‌های مؤسسه گمان شرکت کرده بودند؛ گروهی که خود شامل طیف متنوعی از گروه‌های جمعیتی و گرایش‌های سیاسی بوده است. در مجموع، روش نمونه‌گیری از طریق فیلترشکن‌ها، به‌ویژه سایفون، توانسته است پرسش‌نامه نظرسنجی را به دست گروه‌های مختلف جمعیتی و طیف‌های گوناگون فکری و اجتماعی برساند؛ به‌طوری‌که اکثریت پاسخ‌دهندگان برای نخستین بار در یکی از نظرسنجی‌های گمان شرکت کرده‌اند.

۲-۲ مشخصات پرسش‌نامه و نمونه آماری

در این نظرسنجی، علاوه بر پرسش‌های اصلی، سوال‌هایی درباره مشخصات عمومی و جمعیت‌شناسی پاسخ‌دهندگان (جنسیت، رده سنی، میزان تحصیلات، استان محل سکونت، منطقه شهری یا روستایی، وضعیت شغلی، وضعیت تاهل، تعداد اعضای خانوار، سطح درآمد خانوار، زبان محاوره‌ای در خانه، نوع بیمه درمانی) و همچنین گرایش سیاسی در پرسشنامه قرار گرفت.

از آن جا که پاسخ‌دهندگان به‌طور ناشناس و بدون ذکر اطلاعات فردی در نظرسنجی شرکت کرده‌اند، برآورد می‌شود که این افراد برای ابراز نظرات واقعی خود احساس امنیت بیشتری داشته‌اند.

بیش از ۳۳ هزار پاسخ‌دهنده از داخل و خارج کشور پرسش‌نامه نظرسنجی را به‌طور کامل پر کردند. با توجه به توزیع پرسش‌نامه از طریق سه پلتفرم فیلترشکن سایفون، لنترن و مهسانت که فقط برای کاربران داخل ایران ارسال می‌شود و همچنین برطبق آنچه پاسخ‌دهندگان درباره محل سکونت خود اظهار کرده‌اند، ۹۹٪ پاسخ‌دهندگان ساکن ایران بوده‌اند. ایرانیان داخل کشور از تمامی ۳۱ استان و از مناطق شهری و روستایی در این نظرسنجی شرکت کردند.

۲-۳ پالایش نمونه

در این نظرسنجی یک پرسش جهت شناسایی پاسخ‌های تصادفی یا وارد شده توسط ربات قرار داده شد. پاسخ‌های نادرست به این پرسش و دیگر پاسخ‌های متناقض یا غیرکامل از نمونه آماری حذف شدند.

بعد از پالایش انجام گرفته، **حجم نمونه آماری داخل ایران ۳۱،۴۵۰ پاسخ‌دهنده** بوده است. در این گزارش هر جا از عبارت «نمونه خام» استفاده شود، منظور نمونه پالایش‌شده داخل کشور است. با لحاظ کردن رده‌های سنی استاندارد موجود در به‌روزترین مشخصات آماری در دسترس، یعنی آمارگیری نیروی کار ۱۴۰۱، نمونه نهایی مورد استفاده در این گزارش شامل پاسخ‌دهندگان **۱۵ ساله و بالاتر** است.

۲-۴ روش استخراج نمونه معرف از نمونه آماری

نمونه آماری نظرسنجی‌های آنلاین معمولاً با مشخصات جمعیت آماری هدف انطباق کامل ندارد؛ در نتیجه برای داشتن یک نمونه آماری معرف (representative sample)، از شیوه‌های مختلف متوازن‌سازی مانند وزن‌دهی (weighting) یا روش تطبیق نمونه ([sample matching method](#)) استفاده می‌شود تا بتوان نمونه آماری را متوازن کرده و آنرا با مشخصات اصلی جمعیت هدف انطباق داد. **جمعیت آماری هدف** این نظرسنجی، **افراد ۱۵ ساله و بالاتر باسواد ساکن ایران** هستند (کسانی که امکان استفاده از اینترنت و خواندن سوالات نظرسنجی را دارند که شامل ۹۰٪ جمعیت بالای ۱۵ سال در ایران می‌شود). در این گزارش، هر جا از عبارت «**جامعه**» استفاده می‌شود، منظور **جامعه آماری هدف** است.

در این پژوهش، برای استخراج یک نمونه معرف (representative sample) از نمونه خام آماری، از روش وزن‌دهی – raking – استفاده شد. بر اساس [تحقیق جامع موسسه تحقیقاتی-نظرسنجی پیو](#) (Pew Research Center) این روش وزن‌دهی، با در نظر گرفتن متغیرهای مناسب جمعیتی، از موثرترین و قابل‌اطمینان‌ترین روش‌های متوازن‌سازی نمونه‌های نظرسنجی‌های آنلاین به‌شمار می‌رود. در این گزارش، از روش وزن‌دهی (raking) بر مبنای پنج متغیر جمعیتی شامل رده سنی، جنسیت، سطح تحصیلات، منطقه سکونت (شهری یا روستایی)، و جمعیت استانی استفاده شد.

با توجه به اینکه روش نمونه گیری با استفاده از پلتفرم فیلترشکن، مشابه شیوه نمونه گیری تصادفی است، نمونه این نظرسنجی از توزیع متوازن و کیفیت بالایی برخوردار بوده است. پس از انجام محاسبات وزن دهی، **حجم نمونه موثر (effective sample size)** برابر با ۶,۲۱۱ پاسخ دهنده است. این حجم نمونه موثر، برای گزارش برآوردهای مربوط به جامعه هدف با سطح اعتبار تقریبی ۹۵٪ (credibility level) و فاصله اعتبار محافظه کارانه ± 3 واحد درصد (credibility interval)، از کفایت آماری بالایی برخوردار است.

محاسبات وزن دهی نمونه آماری با استفاده از ابزار تخصصی **شرکت Sample Weighting** انجام گرفت. برای تعیین به روزترین مشخصات جمعیتی، از آمار جمعیت باسواد ۱۵ ساله و بالاتر، استخراج شده توسط طرح **آمارگیری نیروی کار ۱۴۰۱**، استفاده شد.

۲-۵ مشخصات نمونه آماری

جداول ۱ تا ۵ توزیع متغیرهای جمعیتی را در نمونه خام نظرسنجی، نمونه متوازن شده و جمعیت هدف نشان می دهد. مشاهده می شود که مشخصات جمعیتی نمونه متوازن شده با جمعیت هدف کاملاً همخوان شده است.

جدول ۱: توزیع جنسیت

جنسیت	نمونه خام نظرسنجی (تعداد نمونه)	نمونه متوازن شده	جمعیت باسواد ۱۵ ساله و بالاتر (آمار نیروی کار ۱۴۰۱)
زن	۲۲.۸٪ (۷۱۸۱)	۴۷.۸٪	۴۷.۸٪
مرد	۷۷.۲٪ (۲۴۲۶۹)	۵۲.۲٪	۵۲.۲٪

جدول ۲: توزیع رده های سنی

رده های سنی	نمونه خام نظرسنجی (تعداد نمونه)	نمونه متوازن شده	جمعیت باسواد ۱۵ ساله و بالاتر (آمار نیروی کار ۱۴۰۱)
بین ۱۵ تا ۲۹ سال	۸.۱٪ (۲۵۴۲)	۲۸.۴٪	۲۸.۴٪
بین ۳۰ تا ۴۹ سال	۵۰.۷٪ (۱۵۹۴۷)	۴۸.۲٪	۴۸.۲٪
مساوی یا بالاتر از ۵۰ سال	۴۱.۲٪ (۱۲۹۶۱)	۲۳.۴٪	۲۳.۴٪

جدول ۳: توزیع میزان تحصیلات

میزان تحصیلات	نمونه خام نظرسنجی (تعداد نمونه)	نمونه متوازن شده	جمعیت باسواد ۱۵ ساله و بالاتر (آمار نیروی کار ۱۴۰۱)
دیپلم و زیردیپلم	۳۲.۱٪ (۱۰۰۹۰)	۷۴.۴٪	۷۴.۴٪
تحصیلات دانشگاهی	۶۷.۹٪ (۲۱۳۶۰)	۲۵.۶٪	۲۵.۶٪

جدول ۴: توزیع منطقه جغرافیایی

منطقه جغرافیایی	نمونه خام نظرسنجی (تعداد نمونه)	نمونه متوازن شده	جمعیت باسواد ۱۵ ساله و بالا تر (آمار نیروی کار ۱۴۰۱)
روستایی	۴۸٪ (۱۵۱۹)	۲۰.۳٪	۲۰.۳٪
شهری	۹۵.۲٪ (۲۹۹۳۱)	۷۹.۷٪	۷۹.۷٪

جدول ۵: توزیع محل سکونت

محل سکونت	نمونه خام نظرسنجی (تعداد نمونه)	نمونه متوازن شده	جمعیت باسواد ۱۵ ساله و بالا تر (آمار نیروی کار ۱۴۰۱)
آذربایجان شرقی	۲.۷٪ (۸۵۳)	۴.۸٪	۴.۸٪
آذربایجان غربی	۱.۱٪ (۳۳۲)	۳.۷٪	۳.۷٪
اردبیل	۰.۶٪ (۲۰۰)	۱.۴٪	۱.۴٪
اصفهان	۱۴.۵٪ (۴۵۶۹)	۶.۸٪	۶.۸٪
البرز	۶.۲٪ (۱۹۵۵)	۳.۸٪	۳.۸٪
ایلام	۰.۳٪ (۸۹)	۰.۷٪	۰.۷٪
بوشهر	۰.۹٪ (۲۷۴)	۱.۴٪	۱.۴٪
تهران	۳۳.۶٪ (۱۰۵۶۸)	۱۸.۵٪	۱۸.۵٪
چهار محال و بختیاری	۱.۸٪ (۵۵۹)	۱.۱٪	۱.۱٪
خراسان جنوبی	۰.۵٪ (۱۶۵)	۰.۹٪	۰.۹٪
خراسان رضوی	۴.۰٪ (۱۲۵۱)	۸.۰٪	۸.۰٪
خراسان شمالی	۰.۵٪ (۱۵۰)	۰.۹٪	۰.۹٪
خوزستان	۲.۸٪ (۸۷۱)	۵.۶٪	۵.۶٪
زنجان	۰.۶٪ (۱۹۰)	۱.۳٪	۱.۳٪
سمنان	۰.۷٪ (۲۳۳)	۱.۰٪	۱.۰٪
سیستان و بلوچستان	۰.۴٪ (۱۳۶)	۲.۶٪	۲.۶٪
فارس	۶.۱٪ (۱۹۱۵)	۶.۲٪	۶.۲٪
قزوین	۱.۱٪ (۳۳۶)	۱.۶٪	۱.۶٪
قم	۱.۲٪ (۳۸۲)	۱.۶٪	۱.۶٪
کردستان	۰.۹٪ (۲۹۶)	۱.۸٪	۱.۸٪
کرمان	۲.۴٪ (۷۷۰)	۳.۹٪	۳.۹٪
کرمانشاه	۱.۴٪ (۴۲۴)	۲.۳٪	۲.۳٪
کهگیلویه و بویراحمد	۰.۶٪ (۲۰۱)	۰.۸٪	۰.۸٪
گلستان	۱.۳٪ (۴۲۱)	۲.۲٪	۲.۲٪
گیلان	۲.۴٪ (۷۶۰)	۳.۴٪	۳.۴٪
لرستان	۲.۰٪ (۶۱۳)	۲.۰٪	۲.۰٪
مازندران	۳.۸٪ (۱۱۹۸)	۴.۴٪	۴.۴٪
مرکزی	۱.۴٪ (۴۴۸)	۱.۸٪	۱.۸٪
هرمزگان	۱.۰٪ (۳۰۸)	۲.۱٪	۲.۱٪
همدان	۱.۴٪ (۴۵۰)	۲.۰٪	۲.۰٪
یزد	۱.۷٪ (۵۳۳)	۱.۵٪	۱.۵٪

۲-۶ آزمون‌های اعتبارسنجی نمونه متوازن شده

یکی از روش‌هایی که می‌توان به کمک آن درجه اعتماد و معرف بودن نمونه متوازن شده و تعمیم‌پذیری آن را سنجید، میزان تطبیق نتایج نمونه متوازن شده با شواهد بیرونی است. در بخش‌های زیر بر مبنای آمارهای مختلف، میزان اعتبار و معرف بودن این نمونه مورد سنجش قرار می‌گیرد.

۲-۶-۱ مقایسه توزیع آمارهای اقتصادی و اجتماعی

جدول ۶ وضعیت درصد افراد شاغل در نمونه متوازن شده را در مقایسه با جمعیت هدف در دو سطح شهری و روستایی و همچنین برای کل کشور برای جمعیت ۱۵ ساله و بالاتر بر مبنای جدیدترین گزارش آمارگیری نیروی کار در زمستان ۱۴۰۴ نشان می‌دهد. همانطور که مشاهده می‌شود نسبت اشتغال برای نمونه متوازن شده با جمعیت هدف همخوانی بسیار خوبی دارد.

جدول ۶: توزیع نسبت اشتغال

نسبت اشتغال	نمونه خام نظرسنجی	نمونه متوازن شده	آمار نیروی کار جمعیت ۱۵ ساله و بالاتر (زمستان ۱۴۰۴)
کل	٪۵۰.۸	٪۳۶.۲	٪۳۶.۶
مناطق شهری	٪۵۱.۳	٪۳۵.۹	٪۳۶.۲
مناطق روستایی	٪۴۲.۱	٪۳۷.۷	٪۳۸.۳

همچنین در این نظرسنجی، از شرکت‌کنندگان درباره وضعیت درآمد خانوار پرسش شد تا بتوانیم توزیع وضعیت اقتصادی نمونه آماری را با جامعه هدف مقایسه کنیم. جدول ۷ وضعیت توزیع درآمد خانوار را نشان می‌دهد. بر اساس سیاست‌های جدید توزیع یارانه، سه دهک جامعه (حدود ۲۸ میلیون نفر) یارانه ۴۰۰ هزار تومانی دریافت می‌کنند، پنج دهک (حدود ۴۵ میلیون نفر) مشمول یارانه ۳۰۰ هزار تومانی هستند، و دو دهک بالای جامعه (حدود ۱۳ میلیون نفر) یارانه‌ای دریافت نمی‌کنند. همان‌طور که مشاهده می‌شود، توزیع درآمد خانوار در سه گروه کم‌درآمد، با درآمد متوسط و با درآمد بالا در نمونه متوازن شده، به میزان بالایی با توزیع این سه گروه در جامعه همخوانی دارد.

جدول ۷: توزیع میزان درآمد خانوار

گروه‌های مختلف درآمدی بر حسب میزان دریافت یارانه	نمونه خام نظرسنجی	نمونه متوازن شده	توزیع در جامعه
دهک‌های پایین (دریافت یارانه ۴۰۰ هزار تومانی برای هر عضو خانوار)	٪۲۰.۹	٪۳۱.۸	٪۳۰
دهک‌های میانی (دریافت یارانه ۳۰۰ هزار تومانی برای هر عضو خانوار)	٪۵۳.۵	٪۵۱.۵	٪۵۰
دهک‌های بالا (بدون دریافت یارانه)	٪۲۵.۶	٪۱۶.۷	٪۲۰

در این نظرسنجی همچنین از شرکت‌کنندگان پرسیده شد که معمولاً در خانه به چه زبانی صحبت می‌کنند. همان‌طور که جدول ۸ نشان می‌دهد، توزیع زبان‌های محاوره‌ای در نمونه متوازن شده با آمار موجود در دانشنامه «اتنولوگ» برای ایران تطابق بالایی دارد.

جدول ۸: توزیع زبان محاوره‌ای

معمولا در خانه به چه زبانی صحبت می‌کنید؟	نمونه خام نظرسنجی	نمونه متوازن شده	آمار دانشنامه اتنولوگ (۲۰۲۱)
فارسی	٪۸۰.۱	٪۶۹.۷	٪۶۰.۱
ترکی / آذری	٪۶.۳	٪۱۰.۱	٪۱۲.۹
کردی	٪۲.۸	٪۴.۹	٪۵.۷
لری / بختیاری	٪۴.۱	٪۴.۳	٪۴.۸
گیلکی	٪۱.۰	٪۱.۳	٪۲.۹
مازنی	٪۱.۰	٪۱.۳	٪۲.۷
عربی	٪۰.۳	٪۰.۷	٪۱.۸
بلوچی	٪۰.۳	٪۱.۹	٪۱.۴
لکی	٪۰.۷	٪۰.۷	٪۱.۴
قشقایی	٪۰.۴	٪۰.۶	٪۱.۱
ترکمنی	٪۰.۲	٪۰.۷	٪۰.۹
دری (فارسی افغانستان)	٪۰.۱	٪۰.۲	٪۰.۴
تاتی / تالشی	٪۰.۲	٪۰.۲	٪۰.۶
لاری / اچمی	٪۰.۲	٪۰.۳	٪۰.۱
ارمنی	٪۰.۱	٪۰.۱	٪۰.۱
زبان دیگر	٪۲.۲	٪۳.۱	٪۳.۱

توزیع نوع بیمه درمانی پاسخ‌دهندگان یکی دیگر از شواهد بیرونی جهت اعتبارسنجی نمونه متوازن شده است. در این نظرسنجی از شرکت‌کنندگان پرسیده شد که تحت پوشش چه نوع بیمه [درمانی] هستند. این سوال در ابتدای سال ۱۴۰۱ توسط **موسسه نظرسنجی دولتی ایسپا** از طریق نظرسنجی تلفنی مورد پرسش قرار گرفته بود. از آنجایی که نوع پوشش بیمه افراد یک سوال غیرحساس تلقی می‌شود، مقایسه با نتایج آن می‌تواند معیاری برای اعتبارسنجی نمونه متوازن شده باشد.

جدول ۹: توزیع پوشش بیمه درمانی

شما تحت پوشش چه نوع بیمه‌ای هستید؟	نمونه خام نظرسنجی	نمونه متوازن شده	نظرسنجی ایسپا (فروردین ۱۴۰۱)
تامین اجتماعی	٪۵۱.۶	٪۴۸.۳	٪۵۰.۷
خدمات درمانی	٪۱۱.۶	٪۷.۹	٪۷.۸
بیمه سلامت	٪۱۰.۷	٪۱۲.۰	٪۷.۲
بیمه روستایی و عشایر	٪۱.۷	٪۵.۶	٪۹.۸
نیروهای مسلح	٪۲.۹	٪۲.۸	٪۳.۴
بیمه دیگر	٪۳.۳	٪۲.۸	٪۲.۹
بیمه نیستم	٪۱۸.۲	٪۲۰.۵	٪۱۷.۶

همانطور که در جدول ۹ دیده می‌شود، توزیع پوشش بیمه درمانی در نمونه متوازن شده با آمار ارایه شده توسط نظرسنجی ایسپا همخوانی بالایی دارد.

۲-۶-۲ اعتبارسنجی با بهره‌گیری از نظرسنجی پیمایش ارزش‌های جهانی (WVS)

نهاد بین‌المللی [World Values Survey \(WVS\)](#) یا «پیمایش ارزش‌های جهانی»، در بهار ۱۳۹۹ یک نظرسنجی در ایران با روش مصاحبه حضوری انجام داده است. در «نظرسنجی نگرش ایرانیان به اعتراضات دی‌ماه و جنگ» تعدادی از سوالات پرسیده‌شده در نظرسنجی WVS در میان پرسش‌ها قرار داده شد تا با مقایسه نتایج دو نظرسنجی بتوان اعتبار روش اندازه‌گیری و نمونه متوازن‌شده را ارزیابی کرد. بدین منظور مجموعه‌ای از سوال‌های «غیر حساس» در کنار یک سوال «حساس» مورد پرسش قرار گرفت تا نتایج دو نظرسنجی مورد مقایسه قرار گیرد. همانطور که در جدول ۱۰ دیده می‌شود مجموع میزان اهمیت داشتن یا اهمیت نداشتن موضوعات غیرحساس (خانواده، دوستان، شغل و کار) در دو نظرسنجی اختلاف کمی را نشان می‌دهد، درحالی‌که درباره یک موضوع حساس در فضای سیاسی و اجتماعی ایران (اهمیت دین) پاسخ دو نظرسنجی کاملاً متفاوت است.

جدول ۱۰: نتایج سوالات یکسان درباره اهمیت موارد مختلف در زندگی در مقایسه با نظرسنجی WVS (بهار ۱۳۹۹)

هر یک از این موارد تا چه میزان در زندگی شما اهمیت دارد؟		بسیار اهمیت دارد	تا حدی اهمیت دارد	چندان اهمیت ندارد	اصلاً اهمیت ندارد	نمی‌دانم
خانواده	WVS	۹۳.۹٪	۵.۲٪	۰.۸٪	۰.۱٪	۰٪
	گمان (متوازن‌شده)	۸۸.۹٪	۷.۷٪	۱.۵٪	۰.۷٪	۱.۳٪
دوستان	WVS	۲۸.۶٪	۵۴.۴٪	۱۱.۲٪	۵.۷٪	۰٪
	گمان (متوازن‌شده)	۳۴.۰٪	۴۷.۸٪	۱۲.۶٪	۳.۴٪	۲.۲٪
شغل و کار	WVS	۷۸.۰٪	۱۸.۶٪	۱.۹٪	۱.۳٪	۰.۲٪
	گمان (متوازن‌شده)	۷۸.۲٪	۱۴.۳٪	۲.۶٪	۱.۵٪	۳.۴٪
دین	WVS	۶۹.۴٪	۲۲.۸٪	۳.۵٪	۴.۲٪	۰.۱٪
	گمان (متوازن‌شده)	۲۲.۲٪	۱۵.۸٪	۱۵.۰٪	۴۲.۹٪	۴.۱٪

موسسه تحقیقاتی «گمان» در انتها لازم می‌داند از تمامی شرکت‌کنندگان در این نظرسنجی که با اختصاص وقت خود به این پژوهش یاری رساندند صمیمانه تشکر کند.

گمان در مقابل این همیاری داوطلبانه و اختیاری پاسخ‌دهندگان، خود را مسئول دانسته و مطابق منشور کاری خود به حفظ امانت در داده‌های ثبت‌شده توسط پاسخ‌دهندگان متعهد است.

تیم تحقیقاتی گمان همچنین به لحاظ حرفه‌ای متعهد است که با رعایت اصول علمی و به کارگیری روش‌های نوآورانه در نمونه‌گیری، حداکثر تلاش خود را برای جمع‌آوری نظرات از تمامی اقشار و دیدگاه‌های مختلف موجود در جامعه ایران انجام دهد.

گمان همچنین خود را ملزم می‌داند که همزمان با بهره‌گیری از روش‌های علمی در استخراج نمونه معرف و آنالیز داده‌ها، در روش تحلیل و در ارائه گزارش عمومی و اعلام میزان خطای احتمالی به مخاطبان، بطور شفاف عمل کند. گمان همواره از نظرات، پیشنهادات و انتقادات مخاطبان استقبال می‌کند.

موسسه گمان آمادگی دارد تا بر اساس ضوابط مورد توافق، جهت همکاری در پژوهش‌های علمی با موسسات مطالعاتی و دانشگاهی، داده‌های نظرسنجی را به اشتراک بگذارد. همچنین رسانه‌ها یا موسسات تحقیقاتی که علاقمند به دریافت گزارشات تکمیلی و داده‌های بیشتر و جزئی‌تر این نظرسنجی هستند، می‌توانند با [موسسه گمان](#) تماس بگیرند.

درباره گمان

گروه مطالعات افکارسنجی ایرانیان (گمان) یک موسسه پژوهشی مستقل و ثبت شده در هلند است که در زمینه مطالعات افکارسنجی با تمرکز بر اندازه‌گیری و تحلیل دیدگاه‌ها و افکار ایرانیان فعالیت می‌کند.

گمان به‌طور ویژه تلاش می‌کند بخش‌هایی از نگرش و دیدگاه‌های ایرانیان در حوزه‌های اجتماعی و سیاسی را که در شرایط جاری کشور امکان بیان و علنی شدن ندارند، اندازه‌گیری و تحلیل کند.

نتایج پژوهش‌های گمان، علاوه بر بازتاب گسترده در رسانه‌های فارسی، در مجلات و رسانه‌های سرشناس بین‌المللی مانند اکونومیست، وال‌استریت ژورنال، رویترز، گاردین، دویچه‌وله، نیویورک مگزین، نیوزویک، کانورسیشن و دیگر رسانه‌ها به زبان‌های مختلف مورد ارجاع قرار گرفته است.

در انتهای سال ۲۰۲۲ جامعه تحقیقاتی MRS در لندن، جایزه «مدال عالی» خود را به موسسه گمان برای «سهم فوق‌العاده در انجام پژوهش علمی» اهدا کرد.

نویسنده این گزارش، مدیر موسسه گمان، از سال ۲۰۲۵ به‌عنوان نماینده ایران در «انجمن جهانی پژوهش افکار عمومی» (WAPOR) انتخاب شده است.

درباره سایفون

سایفون یکی از شرکت‌های پیشرو در توسعه فناوری‌های ضد فیلترینگ و انتقال آزاد اطلاعات است. نرم‌افزار متن‌باز سایفون به میلیون‌ها کاربر در سراسر جهان، از جمله در ایران، امکان می‌دهد تا سانسور اینترنت را دور بزنند و به محتوای آزاد دسترسی پیدا کنند. این نظرسنجی با همکاری داوطلبانه شرکت سایفون انجام شده است.

